Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 259 | Łódź, Sroda, 12 listopada 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כא מרחשון תרצ״א | № 259

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די נייע 1500 סערטיפיקאטען

בעדייטען נישט קיין ענדערונג אין דער ענגלישער פאליטיק

לאנדאן, 11. (ספ. טעל.) „רייטער“-ביורא דערוויסט זיך, אז דאס ארויסגעבען 1500 סערטיפיקאטען פאר יודישער ארבייטער צו קומען קיין פאלעסטינע, בעדייט נישט, וועלכע ס'איז ענדערונג אין דער ענגלישער פאליטיק, נאר דירקט ארויס פון סימפסאנס בעריכט. די סערטיפיקאטען זענען אין פערגאנגענעם האלבען יאהר פערהאלטען געווארען, וויל מ'האט געווארט אויפ'ן סימפסאן־בעריכט, איצט אבער צוליב דער נויטיגקייט צוזיכער צופיהרען א רייה עפענטליכע ארבייטען מיט'ן יודישען קאפיטאל, קענען דארט בעשעפטיגט ווערען יודישע ארבייטער.

אנגענומען דאס אנטי-קאמוניסטען-געזעץ אין פינלאנד

שטאקהאלם, 11. (טו) אויס העלסינגפארס ווערט געמעלדעט, אז דער פינלענדישער פארלאמענט האט מיט 132 שטימען געגען 66 אנגענומען דאס אזוי־גערופענע לאפא־געזעץ. דאס געזעץ איז זעהר שארף געווענדעט געגען די קאמוניסטען.

קאמוניסטישע דעמאנסטראציע אין בערלין

בלוטיגע צוזאמענשטויסען מיט פאליציי

בערלין, 11. (טו) אויף דעם בילאו־פלאץ זענען היינט פארגעקומען גרויסע קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס. די דעמאנסטראנטען זענען אדורך דורך די גאסען און בעשאסען די פאליציי־פאטרולען, וועלכע האבען זיי געוואלט פונאנדערטרייבען. די פערשטארקטע פאליציי־אפטיילונגען זענען בעגעגנט געווארען מיט א האגעל פון שטיינער. די פיהרער פון די דעמאנסטראציעס זענען ארעסטירט געווארען.

קאסאציע-פראצעס געגען די בעשולדיגטע אין אטענטאט אויף די „טארגי ווסכאדניע“

ווארשא 11 (טעלעפ. פון אונזער קארעספאנדענט) היינט הויבט זיך אן אין העכסטען געריכט דער פראצעס געגען די בעשולדיגטע אין אטענטאט אויף די „טארגי ווסכאדניע“, אין לעמבערג איז איינער פון די בעשולדיגטע בידא פערמשפט געווארען צום טויט, די איבריגע צו אייביגע תפיסה.

אויפקלערונג

צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג

מיר סוחרים פון געפליגעל-הענדלער, וואס האנדלען אפיציעל מיט פרעמדער שחיטה פון דער האלע וואלבארסקא 15|17 ערקלערען מיר דער לאדזער בעפעלקערונג, אז דאס וואס די לאדזער פרעסע האט גערופען, אז פרעמדע שחיטה איז טריפה, מאכען מיר בעקאנט, אז זיי האבען נישט טריפה געמאכט צוליב כשרות, נאר צוליב געשעפט, אז די לאדזער געגזלער, וואס האנדלען מיט לאדזער שחיטה זאלען קענען זייערע לאדזער גענז פערקויפען צו א גרויסען פרייז און אין דעם פאל ווערט קיין שום מיטעלמענש נישט קענען קויפען קיין שטיקעל גענזענס.

דעריבער מאכען מיר בעקאנט דער בעפעלקערונג, אז מיר בעזיצען הכשרים טאג טעגליך פון דעם רבינאט, וואו און ווען די גענז ווערען געווארען גע'שחט'ען.

עם פאלגען אונטערשריפטען

בעקאנטמאכונג

אין הסכם מיט די ארדנונג, וואס דער היגער רבינאט פיהרט איין ביים איינקויף דורך די ווארשטען פאבריקאנטען הויטען אין בייליקעס — אזוי אז די ווארשטען פאבריקאנטען מוזען ביים קויפען הויטען און בייליקעס שטרענג אכטונג געבען צו קויפען נאר ביי די נענזלער וועלכע וועלען זיך רעגיסטרירען ביים ראבינאט אלס אזעלכע וואס געפינען זיך אונטער זייער השגחה — טיילען מיר מיט אלע געפליגעל-הענדלער, אז זיי זאלען אין איינגעלען איינטערעס זיך רעגיסטרירען כדי צו ווערען ארייינגעטראגען אין די ליסטעס אלס הענדלער וואס געפינען זיך אונטער די השגחה פון ראבינאט, אין געגענפאל וועלען זיי נישט קענען פערקויפען זייערע הויטען און בייליקעס ביי קיין ווארשטען-פאבריקאנטען.

די רעגיסטראציע קומט פאר אויף פאלגענדע ערטער:

אין שחט הויז וואלבארסקא 8. היינט, מארגען און מוצש״ק פון 6—8 אווענד אין לאקאל פון יודישען געפליגעל-הענדלער-פעראיין פאמארסקא 17, היינט, מארגען, און מוצש״ק פון 8 — 10 אווענד.

די פערוואלטונג פון געפליגעל הענדלער פעריין אין לאדז פאמארסקא 17

28 בלאק צו פערטיידיגען די ווירטש. אינטערעסען פון דער יוד. בעפעלקערונג. 28

היינט, מיטוואך — קומען פאר 2 מיטינגען

7 אוו. אין צענטר. קליינהענדל. פעראיין, פאמארסקא 15 פאר קוהבעזיצער

8 א זייגער אווענד אין שניידער-מייסטער-פעראיין פלאץ ערשטער מאי 2,

מארגען דאנערשטאג 8 א זייגער אווענד

א גרויסער מיטינג

אין לאקאל פון פרוכט און געמיזע-הענדלער-פעראיין זגערזשער 28 מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען רעד. ש. וואלקאוויטש, רעד. לאזאר קאהאן (פון ווארשא), אדוו. יוסף וויצמאן ש. באלבארישסקי, כארי, לייבל גערעכט א. א. ארייננאנג דורך איינלאדונגען.

אויפפאדערונג!

דער יודישער פליישער פעראיין פיעטרקאווער 24. ווי אויך דער הורטאווע פעראיין פאדזשעטשנא 10, ווי אויך דער באלוטער קצבים-פעראיין, נראשער-פעראיין ווערען אויפגעפאדערט אין זייער אייגענע לעבענס-אינטערעסען צו קומען היינט מיטוואך 8 אין אבענד אין לאקאל פיעטרקאווער 24, די בעראטונג איז זעהר דרינגענד

יודעל יוסף אדלער

אלחנן קאמינסקי

17 בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יוד. פאלק אין פוילן 17

יוגענד=וואהל=קאמיטעט

אכטונג, יוגענד!

אלע, וועלכע האבען זיך רעגיסטרירט צו דער וואהל=ארבייט זענען צוגעטיילט געווארען צו די בעזונדערע רעווירען, אין די ראיאנען וואו זיי וואוינען.

די רעווירען זענען פאלגענדע:

1 רעוויר, זגערסקא 28, אין פרוכט הענדלער פעראיין
2 „ פאמארסקא 18, פישער פעראיין
3 „ צעגעלניאנא 4, ציוניסטישער ארגאניזאציע
4 „ קילינסקי 44, „מזרחי“
5 „ שענקיעוויטשא 3[5, „התאחדות“
6 „ אנדזשיא 48
7 „ רזשגאווסקא 7, „בני ציון“
8 „ גלובנא 62 „סיני“

אלע פערעגיסטרירטע דארפען זיך היינט 7—8 אווענד אונבעדינגט שטעלען אין די געהעריגע רעווירען. די, וועלכע האבען נאך נישט ערהאלטען קיין מיטטיילונג צו וועלכען רעוויר זיי געהערען, מוזען זיך אונבעדינגט באלד מעלדען אין הויפט-וואהל-ביורא, צעגעלניאנא 4.

מארגען, דאנערשטאג, ד. 13-טען נאוועמבער פינקטליך 6 אוו. קומט פאר אין „ענגלישען זאל“, פלאץ 1-טער מאי 2

א יוגענד=פערזאמלונג

מיט דער בעטייליגונג פון געוועזענעם סיים-דעפוטאט

יצחק גרינבוים

איינגאנג נאר לויט לעגיטימאציעס!

17 אלע וועלכע האבען זיך רעגיסטרירט צו דער וואהל ארבייט און האבען נאך נישט ארויסגענומען די לעגיטימאציעס דארפען זיך אונבעדינגט באלד ווענדען אין הויפט-וואהל ביורא, צעגעלניאנא 4.

בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען.

פרדענט-איין היינט, מיטוואך, 8 אוו. אין זאל „אייראפייסקי“, זגערזשער 17

17 א גרויסער מיטינג 17

פאר האנדווערקער און קליינהענדלער

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: די ה״ה לאוניק אלעקסאנדער יאעל, משה לימאן, אינזש. י. זשעלינסקי, י. עהרליך, אהרי אסט, מ. קירשבוים, א. א. האנדווערקער און קליינהענדלער קומט מאסענווייז!

Dr. N. HALTRECHT

הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען

נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה, פון 11—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אווענד.

פיעטריקאווער 10

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

18 א/געמיין- יודיש נאציאנאל - ווירטשאפטליכער בלאק. 18

היינט, מיטוואך, 8 אווענד, קומט פאר אין זאל גלובנא 31

א גראנדיעזער וואהל=מיטינג

מיט דער בעטייליגונג פון הר. י. מ. לעווין (ווארשא), פראפעס ל. מינצבערג, אינז. זיידעמאן, זונדעלעוויטש, ד. ה. זילבערשטיין. אייננאנג פריי געגען איינלאדונגען.

אין לאקאל פון בעקער-צעך, ווסכאדניא 57 קומט פאר

א גרויסער וואהל=מיטינג

פון „אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען.“

18 אכטונג יודישע פרויען און חברות פון בנות-אגודת-ישראל 18

מיר פאדערן אויף אלע אנדערע חברות און סימפאטיקער צו קומען היינט, מיטוואך, אין אונזער לאקאל זאכאדניא 66 ווענען פערשידענע וויכטיגע ענינים, וואס זענען נוגע דער וואהל-ארבייט.

פרויען-קאמיטעט.

גרויסע דיסקוסיע אין דער ענטוואפנונגס-קאמיסיע

שטעלונג פון איטאליען, ענגלאנד, אמעריקא און דייטשלאנד צום בעגרעניצען פון קריגס-מאטעריאל

גענף, 11. (טו) אויף דער זיצונג פון דער ענטוואפנונגס-קאמיסיע האט היינט געזאלט דיסקוטירט ווערען די פראגע פון בעגרעניצען דאס אקטיווע און לאגערנדע קריגס-מאטעריאל, דער פארזיצער האט ערקלערט, אז די פראגע איז שוין ערלעדיגט געווארען אויף דער פריהערדיגער סעסיע און דארף איצט נישט מעהר בעטראכט ווערען, די פארשטעהער פון ענגלאנד און איטאליען האבען דאן פארגעלעגט נאכאמאל צו עפענען א דיסקוסיע איבער דער פראגע. דער פארשלאג האט בעקומען 14 שטימען, געגען 6 ביי 12 אפגעהאלטענע, געגען האבען געשטימט פראנקרייך, רומעניען, פוילען, סערביי, טשעכיען און יוגאסלאוויען.

גענף, 11. (טו) די דיסקוסיע וועגען קריגס-מאטעריאל האט געבראכט צו וויכטיגע ערקלערונגען מצד די פארטרעטער פון איטאליען, ענגלאנד, אמעריקא און דייטשלאנד.

דער איטאליענישער פארטרעטער גענעראל דע-מאריניס האט געפאדערט בעדייטענד צו פערקלענערן דאס קריגס-מאטעריאל. דער ענגלישער פאר-שלאג איז געווען, אז ביים פעלקער-בונד זאל גע-שאפען ווערען א ספעציעלע קאמיסיע וואס זאל אכטונג געבען, אז דער קומענדיגער ענטוואפנונגס-אפמאך זאל אדורכגעפיהרט ווערען. לארד סעסיל האט ווייטער געפאדערט, אז די בעוואפנונג זאל רעדוצירט ווערען, ס'זאלען אויך רעדוצירט ווערען די בודזשעטען פאר דער ארמעע. ס'זאל פעסטגע-שטעלט ווערען א מאקסימאלע סומע אויף אויסצו-האלטען מיליטער אין די פערשידענע מלוכות. דער אמעריקאנער פארטרעטער האט ערקלערט, אז זיין רעגירונג איז אויך פאר רעדוצירען דאס קריגס-מאטעריאל, דער דייטשער פארטרעטער גראף בערנס-דארף האט זיך ארויסגעזאגט פאר אלגעמיינע ענט-וואפנונג.

די אקציע פאר די יודישע נשרפים איז בארשא

בוקארעשט, (יט"א) די רומענישע רעגי-רונג האט אסיגנירט צוויי הונדערט טויזענד לעי פאר די יודישע נשרפים אין בארשא, כדי צו העל-פען זיי פערנעמען זיך מיט לאנדווירטשאפט.

דער פיננאנץ-מיניסטער צווישען דיסטריקט אין בוקארעשט פראטאסלעסקו האט פערעפענטליכט אן אויפרוף צו דער בעפעלקערונג צו זאמלען געלד, שפייז-מיטלען און קליידונג פאר די נעליטענע אין בארשא.

יאהר-טאג פון וואפענשטילשטאנד

איז געפייערט געווארען אין דער גאנצער וועלט

לאנדאן, 11. (טו) אין גאנץ ענגלאנד זענען פארגעקומען פייערליכקייטען לכבוד דעם יאהר-טאג פון וואפענשטילשטאנד.

פאריז, 11. (טו) אין מיטעלפונקט פון די אפיציעלע פייערונגען פון 12-טען יאהרטאג פון וואפענשטילשטאנד איז געשטאנען די פאראדע פאר דעם רעפובליק-פרעזידענט און די מיטגלידער פון דיפלאמאטישען קארפוס.

ניו-יארק, 11. (טו) דער דייטשער גענעראל-קאנסול ד"ר הויזער האט דאס ערשטע מאל אפיצ-יעל אנטיילגענומען אין די פייערליכקייטען פון יאהרטאג פון וואפענשטילשטאנד.

ארעסטירט אנגעזעהענע מיליטערישע פערזענליכקייטען

אונטער'ן פערדאכט פון ארגאניזירען א פערשווערונג

פאריז, 11. (טו) אין מאדאנע וואס ליגט אויף דער איטאליעניש-פראנצויזישער גרעניץ, האט די איטאליענישע מאכט ארעסטירט 20 פערזאן, וועל-כע ווערען בעשולדיגט אין א פערשווערונג, זיי וועלען געשטעלט ווערען פאר א שנעל-געריכט.

צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך שריפט-שטעלער, פראפעסארען, אדוואקאטען, 2 גענעראלען און דער פאליציי-קאמיסאר אויס טורין. פון בע-קאנטע פערזענליכקייטען זענען ארעסטירט געווא-רען: דער פריהערדיגער ליבעראלער מיניסטער בעלאטי, דער פראפעסאר פון אוניווערזיטעט אין גענוא רענסי, דער ליבעראלער פראפעסאר און פריה-ערדיגער שעף-רעדאקטאר פון „קאריער דעלא סע-רא", פארר, פראפעסאר באוער, ראסי, רא בערשא און קאנטאני, דער פריהערדיגער סאציאל-רעפאר-מיסטישער דעפוטאט פיעראטשיני און אנדערע.

טויזענדער מענשען אויסגעמארדעוועט

בעת די רעליגיעזע קאמפען אין כינע

לאנדאן, 11. (טו) לויט ידיעות פון כינא, זע-נען אין דער פראווינץ קאנגו דערמארדעט געווארען טויזענדער מענשען אין דער רעליגיעזער מלחמה וואס ווערט דארט געפיהרט צווישען די בודיסטען און מאחמעדאנער. די שטאט לינסיען איז נאך חדשים לאנגער בעלאגערונג איינגענומען געווארען דורך די מאחמעדאנער, די גאנצע בעפעלקערונג אין א צאהל פון 7000 מענשען איז אויסגעשאכטען געווארען, 14 מיסיאנערען און טויזענדער איינגעבוי-רענע זענען אין דער פראווינץ קאנגו אומגעקומען פון קראנקהייטס-עפידעמיעס-

—=:0:=—

דימיסיע פון בעלגישען קאבינעט

צוליב דער אפאזיציע פון די ליבעראלען

בריסעל, 11. (טו) די ליבעראלע מיניסטארען פון בעלגישען קאבינעט האבען זיך אנגעזאגט אין דימיסיע, ס'האנדעלט זיך וועגען די מיניסטא-רען פון אויסערן, בילדונג, פערקעהר, יוסטיץ און פאסט.

בריסעל, 11. (טו) צוליב דעם וואס די לי-בעראלען האבען זיך צוריקגעצויגען פון קאבינעט, האט זיך די גאנצע רעגירונג אנגעגעבען אין דימיסיע

גרויסע פייערליכקייטען אין ווארשא

ווארשא, 11. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט).

היינט זענען פארגעקומען גרויסע פייערליכ-קייטען לכבוד דעם אפלאזען די באלשעוויסטישע אינוואזיע.

אויפן מאקאטאווער פלאץ איז פארגעקומען א גרויסע מיליטערישע רעווי ביי דער אנוועזענהייט פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי און מארשאל פיל-סודסקי. דאן איז פארגעקומען א דעפילאדע פון מי-ליטערישער צוגרייטונג, פייערלעכער און א. וו. אין אווענד איז אין שלאס פארגעקומען א ראוט

געוו. יודישע פראנט-סאלדאטען אין ווארשא

בעת דער נעכטיגער פייערונג לכבוד פוילענס בעפרייאונג

ווארשא, 11 (יט"א טעלעגראפיש).

אין די היינטיגע פייערונגען לכבוד פוילענס בע פרייאונג פון דער באלשעוויסטישער אינוואזיע האט זיך אויך בעטייליגט דער פערבאנד פון געוועזענע יודישע פראנט-קעמפער אין דער באלשעוויסטישער מלחמה. זיי האבען אויך זיך בעטייליגט אין דער דעפילאדע אויפן מאקאטאווער פלאץ און אינ'ם צוג צום בעלוועדער.

א דעלעגאציע פונ'ם פערבאנד איז אויך אנ-וועזענד געווען אין דער סינאגאגע אויף דער טלאמ-אצקע-גאס. ראבינער שאר האט דארט געהאל-טען א געלעגענהייטס-רעדע און דער חזן מיט'ן כאר האבען געזאגט אנ'אל מלא רחמים פאר די געפאלענע יודישע אפיצירען און זעלנער.

מארגען ערעפענונג פון דער אינדישער קאנפערענץ

מאקדאנאלד וויל געבען אינדיען זעלבסטפערוואלטונג

לאנדאן, 11 (טו) מארגען ווערט אין לאנ-דאן געעפנט די אינדישע קאנפערענץ. פרעמיער מאקדאנאלד האט ערקלערט, אז ענגלאנד ווייס הויפטזעכליך האבען די אויפגאבע צו לעזען די פראגע וועגען פערברייטערן די פרייהייטען פון אינדישען פאלק. ס'וועט אויך מעגליך געמאכט ווערען, אז אינדיען זאל בעקומען זעלבסטפערוואל-טונג. מאקדאנאלד בעדויערט, וואס אנשטאט מיט אונטערהאנדלונג, האט מען אין אינדיען געפרובט דעם דאזיגען ציל צו דערגרייכען דורך שטערען די ארדנונג.

ד"ר בערנארד קאהאן

אפגעפאהרען קיין אמעריקא

בערלין, 11 (יט"א טעלעגראפיש).

דער אייראפעאישער דירעקטאר פון „דזשאינט" דר. בערנארד קאהאן איז ארויסגעפאהרען קיין אמעריקע, וואו ער וועט אפהאלטען א בעראטונג מיט די „דזשאינט"-פיהרער און מיט די מיט-גלידער פון דער יודישער אגענץ אין אמעריקא, וועגען הילף פאר פוילען און פאר א"י.

פאר דער גרויסער רעדע פון בריאנען

פאריז, 11. (טו) „עקא דע פארי" שרייבט, אז דער בעזוך פון דייטשען באטשאפטער פאן העש ביי בריאנען איז געשטאנען אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפארשטעהענדער גרויסער רעדע פון בריאנען וועגען דער אויסערן-[illegible] אין פארלאמענט.

בלוטיגע דעמאנסטראציעס

ניו-יארק, 11 (טו) אין סאנטא-קלארא דע קובא איז פארגעקומען א גרויסע דעמאנסטראציע פון סטודענטען געגען דער איצטיגער רעגירונג און פרעזידענט מאכאדא, ס'איז געקומען צו א בלוטיגען צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי. 1 פער-זאן איז דערהרגעט געווארען, 40 פערוואונדעט.

איין פארמער וועט דעציטירען

אין נייעם אמעריקאנישען פארלאמענט

ניו-יארק, 11 (טו) די מאנדאטען פער-טיילונג אין רעפרעזענטאנטען-הויז איז איצט ענד-גילטיג פעסטגעשטעלט געווארען. די דעמאקראטען האבען 217 מאנדאטען, די רעפובליקאנער אויך אזויפיל. דאס צינגעל וועט דעריבער שטענדיג זיין דער איינציגער פארמער, וואס איז געוועהלט גע-ווארען.

אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין א ווינער הויכשול

פיל יודישע סטודענטען שווער פערוואונדעט

וויען, (יט"א טעלעגראפיש).

נעכטען איז פארגעקומען אנטיסעמיטישע אונ-רוהען אין דער הויכשול פאר וועלט-האנדעל. דאס רוב יודישע סטודענטען פון דער הויכשול זענען אויסלענדער. בעת דער פויזע האבען זיך ארייגגע-ריסען האקענקרייצלער און האבען די יודישע סטו-דענטען געשלאגען מיט שטעקענס און ארויסגעווא-רפען פון לאקאל, ס'זענען דעריבער פיל סטודענטען שווער פערוואונדעט געווארען. אין דער אוניווערזי-טעט הערשט א געשפאנטע שטימונג, ס'ריכט זיך אויך דא אויף ערנסטע עקסצעסען.

שווערע אויטאבוס-קאטאסטראפע

11 טויטע און פיל פערוואונדעטע

בוקארעשט, 11. (טו) נעבען פלעסטי איז א פאסאזשיר-צוג מיט דער גאנצער האסט ארויף אויף אנ'אויטאבוס, וועלכער איז געווען פול מיט פאסאזשירען, 11 פערזאן זענען אומגעקומען, 4 זענען שטערבליך פערוואונדעט געווארען. די שולד פון דער קאטאסטראפע טראגט דער באהן-וועכטער, וועלכער האט פערגעסען צוצומאכען דעם באהן-דורכגאנג.

ייד. ארטיסטען-פארייז אין פוילען
דירעקטאריאט
פון די פאראיינס-טעאטערן
בעפולם. דיר. פאר לאדז: שמאק-פעיער. לייטער: א. בעזמאן

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
איז ווייסען זאל „מאנטייפעל זאכאדניא 43"
קינסטל. לייטער: משה בראדערזאן.
„בילער אררט"

היינט, מיטוואך — 1 פארשטעלונג
אנהויב 9.30 אין אוונט

אויפן הימל איר'ד

אין 2 טיילען, 14 בילדער.

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאס ליד פון די סידלער, 3) אויפ'ן דארף, 4) שלום-בית, 5) נאך-שמענדריק, 6) אויח'ן „דעפטאק", 7) אויפ', וועג קיין בית-לחם, 8) נאך האלבע נאכט, 9) „לאזסטרדאקעס", 10) ביים סאמאווער, 11) מאנאלאג, 12) הערבסט-טאנגא, 13) יודישע ראפסאדיע, 14) אויפ'ן הימעל א יריד.

אנסאמבל לויט'ן א. ב. פ ר ו י ע ן: זיסעל-גירל, מ. דאלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן, אלא שליפקאוויטש. מצוער שמואליק גארדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטעל קאן יעקב רייגגראס, ישראל שומאכער, י. שיפער.

טעקסטען: מ. בראדערזאן, ל. נארעלמאן, שגם גאן, מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן און פאלקס-מאטיוען!

דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער, טענץ איינגעשטעלט דורך אירענא פרושיצקא. מוזיק-לייטער—ה. רובין, רעזש—דזשיגאן. שומאכער. בינע-אינספעקטאר—מ. קאן, ליכט-עפעקטען—יעראן.

מארגען, דאנערשטאג — 1 פארשטעלונג

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ - קראנקהייטן בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון

נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטש 20

יודישער ארטיסטען-פעראיין אין פוילען
דירעקטאריאט פון די פאריינס-טעאטערן

בעפולמ.דיר. פאר לאדז א.שטאקפעדער
לייטער: א. בעזמאן

גאסטשפילען היימאן יאקובאוויטש
פון די בערימטע אמעריק. קינסטלער און אננא

פרייטאג דעם 14-טען, שבת דעם 15-טען, זונטאג דעם 16-טען נאוועמבער 9 אוונט
פרעמיערע! צום 1-טען מאל אין לאדז! הומאר! געזאנג! יעדעס ווארט א וויץ!
יעדע סצענע א דונער געלעכטער! פראכטפולע קאמעדיע מיט געזאנג אין 3 אקטען פון מ. ריכטער

„דאס אימפארטירטע ווייבעל"

רעזשי היימאן יאקובאוויטש. הויפטראל „אסתר" פיהרט אויס אננא יאקובאוויטש, „יאנקעל דער בעקער" פיהרט אויס היימאן יאקובאוויטש.

שבת, דעם 15-טען נאוועמבער, 4 נאכמ. צו בילינע פרייזען פון 80 גראשען אן היימאן יאקובאוויטש'ס גרעסטער אפערעטען שלאגער אין 2 אקטען מיט א פראלאג

דיאמעריקאנער התונה

רעזשי הייכאן יאקובאוויטש, הויפטראל „סאסי" פיהרט אויס אננא יאקובאוויטש

דינסטאג, דעם 18 נאוו. 9 אוו. גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 80 גר. אן, אננא יאקובאוויטש'ס גרעסטער סוקסעס אלס „סאניע" „געלד, ליבע און שאנדע" אין 4 אקטען

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון זאל פילהארמאניע.

לאָדז, 12 נאָוועמבער 1930

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 12 נאָוועמבער 1930

געשטאָרבען א יודישער ליטעראַט
צום טויט פון ש. ל. ציטראָן

פון ווילנאָ איז געקומען די טרויעריגע ידיעה, אַז דאָרט איז געשטאָרבען דער יודישער ליטעראַט ש. ל. ציטראָן.

מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק האָט ער געפייערט זיין 70־יעהריגען יובילעאום. דאַמאָלסט האָט אַ טייל פון דער פּרעסע געווידמעט איהם אַרטיקלען און דערצעהלט אַ טייל פון זיינע שבחים. מיר האָבען זיך אין דעם יום־טוב נישט בעטייליגט, ווייל מיר האַלטען עס פאַר נישט אויפ'ן אָרט צו פייערען אַזעלכע ימים־טובים. אויב ביי די אומות העולם פראַוועט מען אַזעלכע יובילעאומס, האָט עס כאָטש אַ שטיקעל זין. ביי זיי איז דער שרייבער אַ פיהרער, אַ וואָרט־זאָגער, אַ פאָלקס־הערער. זיינע ווערק ווערען פון אַלע גלייך געלייענט און גלייך פערצעהרט. ביי אונז איז די לאַגע אַזאַ, דאָס די מעהרהייט פון פאָלק זענען נישט אָנגעוויזען אויף דער נייער ליטעראַטור. זיי האָבען זייער אייגענע ליטעראַטור, וועלכע אָנערקענט נישט דאָס נייע אָדער זיי געהערען שוין צו די, וואָס האָבען בכלל שוין נישט מעהר קיין בעציהונג צו יודיש און איהר ליטעראַטור. עס בלייבט דאָרום נאָר אַ קליינער הייפעל, דער אמת'ער עם עני ודל, וועלכער שטעהט אין דערמיט, איז פון איין ברעג אָפּגעשוואוימען און צום צווייטען ברעג נישט דערשוואומען. פאַר דעם פּובליקום לוינט זיך גאָר נישט צו דערצעהלען, אַז דער שרייבער איז שוין אַלט גאַנצע זיבעציג יאָהר, עס איז גלייכער, אַז דער לעזער מיינט, דאָס ער האָט פאַר זיך אַ יוגנטמאַן.

דערצו האָט דער יובילעאום ביי די אומות אויך אַ געוויסען מאַטעריעלען ווערט. דער יובילאַר בעקומט טאַקע די פיינע מתנות, די פערעהרער נוצען אויס די געלעגענהייט אום צו בעווייזען זייער אָנערקענונג פאַר דעם גייסטיגען שרייבער. ביי אונז קען דאָס נישט זיין דער פאַל. אפילו די ווערק פון יובילאַר ווערען זיך ביי דער געלעגענהייט נישט פערקויפען מעהר. און אַז עס וועלען פערקויפט ווערען נאָך הונדערט עקזעמפּלאַרען, איז עס נאָך אַלץ נישט כדאי, און עס קליגט ווי אַ איראָניע, ווען מען דערצעהלט, אַז שמואל לייב ציטראָן האָט צום 70־יעהריגען יובילעאום בעקומען פון די חברים אַ גאָלדענע פעדער...

ניין, קיין יובילעאומס לוינט זיך נישט צו פייערן, עס לויבט נישט מאָראַליש און עס לוינט נישט מאַטעריעל. אָבער נאָכ'ן טויט איז אָס אַ חוב צו דערמאָהנען דער יודישער געזעלשאַפט, אַז סדער קליינער קהלה יודיש לייענער, וואָס דער נפטר איז געווען פאַר אונז, וואָס מיר האָבען אין איהם פערלוירען.

ציטראָן איז געווען אַ יודישער שרייבער פון אַלטען דור, ער האָט געלעבט און האָט מיטגעאַרבייט מיט דריי דורות יודישע ליטעראַטען, אַלס אייבער פון אַלטען דור, וואָס האָט העכער פופציג יאָהר נישט אַרויסגעלאָזט די פעדער פון האַנד, האָט זיך אין איהם און זיין שאַפען אָפּגעשפּיגעלט דער גאַנג פון יודישען גייסט אין משך פון אַ יובל יאָהרען.

אָנגעהויבען האָט ער, ווי כמעט אַלע פון זיין צייט, מיט העברעאיש, האָט זיך געפּרובט אויף די פערשידענסטע פאָרמען פון ליטעראַטור, האָט איבערזעצט, קאָמפּעלירט, געשריבען אָריגינעל און איז פערשוויגען געוואָרען אויף גאָר אַ לאַנגע צייט. אין העברעאיש האָט ער נישט געהאַט קיין מעגליכקייט מעהר צו אַרבייטען און יודיש האָט נאָך כמעט נישט עקזיסטירט. אויך איז די פאָרם און כאַראַקטער פון זיין שרייבען נישט געווען געאייגנעט צו אימפּאָנירען דעם יודישען לעזער. ער האָט זיך דערום אויף אַ צייט צוריקגעצויגען און, ווי אַלע שרייבער פון זיין דור, האָט ער פערביטען די פעדער אויף אַ טייטעל, ער איז געוואָרען לעהרער. ערשט מיט'ן אויפקום פון דער יודישער פּרעסע, האָט ער געפונען זיין תיקון. ערשט איצט האָט ער געפונען זיין אמת'ן בערוף. ער האָט אויסגענוצט זיין געוואַלדיגע ערודיציע, זיין אונגעוועהנליכען זכרון און האָט אונז געגעבען די בעשרייבונג פון דער נאָהענטער פערגאַנגענהייט.

ער איז נישט געווען קיין קינסטלער. ער האָט זיינע העלדען נישט אידעאַליזירט און אויך נישט אַנאַליזירט. ער האָט געשריבען לויט אַ בעשטימטען שאַבלאָן. ער האָט אָבער אַזוי פיל געוואוסט, האָט אַזוי פיל געדענקט, זיין זכרון איז געווען אַזוי רייך, דאָס ער האָט אונז געלאָזען אַ אוצר פון טיפּען און געשטאַלטען, פּאָזיטיווע און נעגאַטיווע, טיפּען, וואָס וועלען אַמאָל דינען דעם קינסטלער דעם היסטאָריקער, וועלכער וועט פון זיי רעקאָנסטרואירען דאָס בילד פון דער צייט.

ציטראָן איז גראָד אין די עלטערע יאָהרען געוואָרען דער פרוכטבאַרער שרייבער, ווייל ערשט אין דער לעצטער צייט האָט ער בעקומען די מעגליכקייט צו שעפען פון זיין קוואַל און פון אונטערצוטראָגען. און דערפאַר טרעפט אונז די ידיעה פון זיין טויט אַזוי שמערצליך, ווייל גראָד איצט האָט ער אָנגעהויבען אַרויסצוגיין, וואָס ער פערמאָגט.

ש. י. סטופּניצקי.

קיין איין צד איז נישט צופרידען
פאָרזיצער פון דער אינטערנאַציאָנאַלער כותל־מערבי־קאָמיסיע וועגען א"י־פּאָליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג

לאָנדאָן (יט"א). די „טיימס" טיילט מיט, אַז דער פאָרזיצער פון דער אינטערנאַציאָנאַלער כותל־מערבי־קאָמיסיע, געוו. שוועדישער אויסערן־מיניסטער און פיהרער פון דער שוועדישער דעלעגאַציע צום פעלקער־בונד — ריכטער לעפּגרען האָט פערעפענטליכט אין דער שוועדישער פּרעסע אַן אַרטיקעל, געווידמעט דעם „ווייס־בוך" פון דער ענגלישער רעגירונג און טשערטשיל'ס לעצטען אַרטיקעל וועגען דעם ענין. ריכטער לעפּגרען האַלט, אַז די ענגלישע דעמאָנסטראַציעס אין אַמעריקאַ און די אַקציע פון דער אָפּאָזיציע אין ענגלאַנד שטיצען זיך אויף גאַנץ פערשידענע מאָטיווען און צילען.

ריכטער לעפּגרען שרייבט, אַז עס איז אונמעגליך צו ערפילען 2 צוזאָגען פון גלייכער קראַפט. מען דאַרף זיך אָבער נישט וואונדערן, ווען די רעגירונג, וואָס טראָגט נישט אַליין די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן „צוזאָג" בעמיהט זיך צו געפינען אַ לעזונג אָדער אינטערפּרעטאַציע, וואָס זאָל ענטשפּרעכען דער סיטואַציע. טשערטשיל האָט זיך בעגעגענט מיט דער שוועריגקייט אין יאָהר 1922. מאַקדאָנאַלד'ס רעגירונג און דער קאָלאָניאַל־מיניסטער האָבען זיך איצט זגעפונען פאַר אַן ערגערער דילעמע. ריכטער לעפּגרען ווייזט אָן, אַז הגם דאָס רעגירונגס־פּראָגראַם זעהט פאַר געוויסע מיטלען צו גונסטען פון די אַראַבער, זענען אָבער די אַראַבער נישט צופרידען מיט די רעגירונגס־פאָרשלאַגען בנוגע דער זעהר בעגרעניצטער קאָנסטיטוציע. „קיין איין צד איז נישט צופרידען — שרייבט ריכטער לעפּגרען — און דער פון איז צו זעהען, אַז די רעגירונג האָט געזוכט אַ גערעכטע לעזונג". אויב מען וויל דערפיהרען צו אַ פרידליכער לעזונג פון פּראָבלעם, דאַרפען ביידע צדדים זיך לאָזען בעאיינפלוסען נישט דורך פּראַזען, נאָר דורך מיינונגען פון זאַכקענער, וואָס שטיצען זיך אויף פאַקטען. דער יודישער ישוב אין ארץ־ישראל איז אַן אויסדרוק פון אידעאַליזם און האָט זיך דערהויבען דורך גרויסע קרבנות אין אַרבייט און געלד. די יודישע קאָלאָניזאַציע האָט איינגעפיהרט פיל פערבעסערונגען אין דעם אַלטען לאַנד. אויב אָבער די דאָזיגע בעוועגונג וויל זיין ערפאָלגרייך פאַר'ן לאַנד און פאָלק, דאַרפען די ציוניסטען פערשטעהן, אַז די אָביעקטיווע בעדינגונגען שאַפען געוויסע בעגרענצונגען, וואָס לאָזען זיך נישט איבערשטרייטען.

ווער איז דער אויספאָרשונגס־ריכטער דעמאַנט
וועלכער פיהרט די אויספאָרשונג געגען די אַרעסטירטע געוו. דעפּוטאַטען

אין „ראָבאָטניק" לייענען מיר:

„די אויספאָרשונג וועגען די בריסקער אַרעסטירטע געפינט זיך אין די הענד פון אויספאָרשונגס־ריכטער דעמאַנט. ה' דעמאַנט פיהרט דעם פּראָצעס וועגען „אַנטימלוכה'שקייט" געגען פּרעמיער פון דער רעגירונג פון נאַציאָנאַלער פערטיידיגונג ווינצענטי וויטאָס, געגען מיטגליד פון ראַט פון מלוכה־פערטיידיגונג ה' נאָרבערט באַרליצקי, געגען קאָמענדאַנט פון די פּליה־אָפּטיילונגען פון פּ. מ. קאַזשימיערזש באַגינסקי, אָפּיציר פון די לעגיאָנען און פערטיידיגער אין מאַרמאַראַטשיגעט ה' הערמאַן ליבערמאַן, אָפּיציר פון די לעגיאָנען ה' אַדאַם פּראַגיער א. אַ. וו.

ה' ריכטער דעמאַנט איז נאָך אין יאָהר 1918 געווען פערטרעטער פון סאָוועטישען קאָמיסאַר אין קאַזאַן. ער איז צוריקגעקומען קיין פּוילען שוין נאָך ביים פּויליש־סאָוועטישען קריג. זיין צוריקקומען האָט פינאַנסירט „פּריוואַט" ה' לעשטשינסקי, איינער פון די פיהרער פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין פּוילען. עס איז נאָך געבליבען אויפצוקלערען די פראַגע, וואָס האָט ה' דעמאַנט געטון אין דער צייט פון באָלשעוויסטישען אָנגריף אין יאָהר 1920. מיר פאָדערען עפענטליך אין נאָמען פון דער גאַנצער פּוילישער עפענטליכער מיינונג אויפצוקלערען דעם ענין.

מיר שטעלען פעסט, אַז ה' מינ. צאַר איז געווען אינפאָרמירט וועגען דער סאָוועטישער פערגאַנגענהייט פון ה' דעמאַנט. ער האָט פעראָרדענט אַן אויספאָרשונג, אָבער ה' דעמאַנט האָט בעהאַלטען דעם „בריסקער פּראָצעס".

די טעטיגקייט פון קרן־היסוד אין משך פון 10 יאָהר
אין ליכט פון סטאַטיסטישע ציפערן

ירושלים (יט"א). אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 10־יעהריגען יובילעאום פון קרן־היסוד זענען אינטערעסאַנט די סטאַטיסטישע ציפערן וועגען דער קרן־היסוד־טעטיגקייט, וואָס זענען עפענטליכט געוואָרען דורך דער הויפּט־לייטונג פון קרן־היסוד. פון די דאָזיגע ציפערן איז צו זעהען, אַז אין משך פון זיין 10־יעהריגער עקזיסטענץ האָבען די הכנסות פון קרן־היסוד בעטראָפען 4,209,032 פונט. רעגולערע זאַמלונגען זענען דורכגעפיהרט געוואָרען דורך אָרטיגע קרן־היסוד־קאָמיטעטען, אָבער ביי דער מיטווירקונג פון דער קרן־היסוד־צענטראַלע, וועלכע האָט געשיקט ספּעציעלע דעלעגאַטען. די הויפּט־אויפגאַבע איז דורכצופיהרען געלד־זאַמלונגען צווישען יודען אין אַלע לענדער ענטשפּרעכענד צו זייער צאָהל און פינאַנציעלע מעגליכקייטען.

די אַלגעמיינע צאָהל פעראָנען, וואָס שפּענדען רעגעלמעסיג פאַר'ן קרן־היסוד ווערט אָפּגעשאַצט אויף העכער 200,000. אין דער מעהרהייט לענדער איז צו פערצייכענען אין משך פון די לעצטע 5 יאָהר אַ בעדייטענדער אויפשוואונג פון דער קרן־היסוד־אַרבייט אין משך פון די ערשטע 5 יאָהר איז סך־הכל געזאַמעלט געוואָרען 1,919,311 פונט, אין די לעצטע 5 יאָהר — 2,289,720 פונט. די שפּענדונגען פאַר'ן קרן־היסוד אויף יעדען קאָפּ פון דער יודישער בעפעלקערונג מאַכען אויס: אין דרום־אַפריקאַ — 14 שילינג, קאַנאַדע — 1 שילינג 7 פּענס, בראַזיליען — 1 שילינג 3 פּענס, דייטשלאַנד — 1 שילינג 2 פּענס, ענגלאַנד — 1 שילינג, האָלאַנד 1 שילינג 1 פּענס, בעלגיען — 1 שילינג 11 פּענס, אַרגענטינע 1 שילינג 3 פּענס, פעראייניגטע שטאַטען 9 פּענס, ארץ־ישראל — 8 פּענס, ליטע — 3 פּענס, עסטרייך — 3 פּענס, גאַנץ בעדייטענד איז די בעשטייערונג אין פינלאַנד — 16 שילינג 8 פּענס, ניי־זעלאַנד — 14 שילינג 5 פּענס און טשילי — 10 שילינג. אין קאָנגרעס־פּוילען בעטרעפט די בעשטייערונג פאַר'ן קרן־היסוד אויף יעדען קאָפּ פון דער יודישער בעפעלקערונג 1 פּענס, אין מזרח־גאַליציען — 1 פּענס, און מערב־גאַליציען — 4 פּענס.

די פערווענדונג פון די געזאַמעלטע פאָנדען ווערט דורכגעפיהרט אין הסכם מיט'ן בודזשעט, וואָס ווערט בעשטימט דורך דעם ציוניסטישען קאָנגרעס און דעם ראַט פון דער אַגענץ. אין משך פון די 10 יאָהר איז אויסגעגעבען געוואָרען אויף לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניזאַציע 1,287,882 פונט, אויף דעם אונטערריכטס־וועזען 760,000 פונט, עפענטליכע אַרבייטען 514,949 פונט, איינוואַנדערונג 377,383 פונט, סאַניטאַרע אָנגעלעגענהייטען 272,018 פונט.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-53
נעמט אָן פון 10–2 נאָכמ. און פון 4–7 אָוונט

די רעזאָלוציע פון אקציאָנס־קאָמיטעט

מ'האָט זיך לכתחילה געחידושט, וואָס דער אַקציאָנס־קאָמיטעט האָט קודם כל נישט אַרויסגעטראָגען קיין שאַרפען פּראָטעסט געגען ענגלאַנד. די „גאַנצע וועלט" האָט פּראָטעסטירט און גראָד דער צענטראַלער אָרגאַן פון'ם וועלט־ציוניזם האָט געשוויגען. וואָס זאָל עס בעדייטען?

אַ ענטפער דערויף קען מען געפינען אין דער אָנגענומענער רעזאָלוציע פון נ. סאָקאָלאָוו. אַ רעזאָלוציע פונ'ם נ. סאָקאָלאָוו, האָט מען זיך שוין געקענט פאָרשטעלען, וועט האָבען, ווי דער מן, אַלע טעמים, אָדער קיין שום בעזונדערען טעם נישט. אַזוי איז עס טאַקע.

דער אַ. ק. האָט זיך אַ פּנים געפונען אין דער קלעם: זאָל ער אָננעהמען ווייצמאַנ'ס דעמיסיע, וועט עס הייסען, אַז ער שטעלט זיך אָפיציעל אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון די פּוילישע ראַדיקאַלע ציוניסטען (גרינבוימיסטען), וואָס ס'וואָלט געקענט שאַדען אין די ווייטערדיגע בעציהונגען מיט ענגלאַנד. געגנוג אָנצווייזען, אַז די פּאַרטייען־הערשאַפט פון די א"י־אַרבייטערס איז געווען געגען דעם. זאָל ער ווידער אָפּוואַרפען ווייצמאַנ'ס דימיסיע, וועט עס דאָך הייסען ווי אַ מין אויסדרוק פון צוטרוי צו פּאַספילד'ס פּאָליטיק, וואָס ס'וואָלט ווידער געקענט ברענגען שאָדען די יודישע אינטערעסען.

די אָנגענומענע רעזאָלוציע אָבער איז אַ מין סינטעז, אַ צד השוה, וואָס קען צופרידענשטעלען ביידע צדדים. פון איין זייט איז אויסגעדריקט געוואָרען אַ הסכמה צו די מאָטיווען פון ווייצמאַנ'ס דעמיסיע, ס'הייסט: צו דער אומצופרידענהייט מיט פּאַספילד'ס גזירות. פון דער אַנדערער זייט אָבער לאָזט מען איבער ווייצמאַנ'ען ביים רודער, כדי נישט צו שאַפען קיין כאַאָס. דער פאָרשלאַג פון זשאַבאָטינסקי'ן, וועלכער איז אויך געשטיצט געוואָרען דורך די פּוילישע ציוניסטען (ראַדיקאַלען), וועגען שאַפען אַ געמישטע קאָמיסיע, אַנצופיהרען מיט דער אַרבייט ביז'ן קאָנגרעס, וואָלט, הייסט עס, אַריינגעבראַכט אַ כאַאָס, ווייל די דאָזיגע קאָמיסיע וואָלט נישט געקענט פיהרען קיין איינהייטליכע ליניע און וואָלט נישט געקענט ברענגען צום אויסדרוק אונזער קריסטאַליזירטען ווילען.

מ'קען חושד זיין, אַז דער צ. ק. האָט בכלל נישט געוואָלט צולאָזען צום רודער מענשען מיט צו ראַדיקאַלע אַספּיראַציעס.

אַזוי צי אַזוי, ווייצמאַן איז געבליבען, מיטבעהמענדיג מיט זיך אַ הסכמה אויף זיינע מאָטיווען, וועלכע זאָגען, אַז אפילו פון זיין מעסיגען שטאַנדפּונקט האָט אונז ענגלאַנד געקריוודעט.

דער דאָזיגער בעשלוס האָט זיכער געמאַכט אַ גינסטיגען רושם אין די ענגלישע קרייזען און דער ווייס, צי נישט אַלס ענטפער דערויף איז געקומען די בעשטעטיגונג פון 1500 סערטיפיקאַטען, אויף וועלכע דער אַ. ק. האָט זיך שוין אוודאי געריכט און האָט אפשר סאַקי דערצו צוגעפּאַסט זיין רעזאָלוציע.

הייסט עס, אַז דער צענטראַלער ציוניסטישער אָרגאַן האָט אָנגענומען לגבי ענגלאַנד אַ מילדע ווייצמאַנישע טאַקטיק. און אויב אַזוי איז דאָך ווייצמאַנס דימיסיע אינגאַנצען איבעריג.

און אפשר — אפשר האָט שוין אויך דער קאָנגרעס נישט קיין נייעם וואָרט צו זאָגען. וואָרום קריטיקירען ווייצמאַנ'ען און איבער לאָזען איהם ביי דער מאַכט — דאָס האָבען דאָך שוין געטון אַלע ביז איצטיגע קאָנגרעסען. וואָסער נוצען קען עס ברענגען אין דער היינטיגער צייט.

פּ. ק.

—=□□□=—

צוגעטרעטען צו ארגאַניזירען א יודישען ראַיאָן אין קרים

מאָסקווע, (יט"א) עס איז בעשטימט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וואָס וועט זיך בעשעפטיגען מיט דער אָרגאַניזירונג פון דעם ערשטען יודישען ראַיאָן אין קרים. דער ראַיאָן וועט טראָגען דעם נאָמען „פריידאָרפער יודישען ראַיאָן". פאָרזיצער פון דער אָרגאַניזיר־קאָמיסיע איז בעשטימט געוואָרען דער געוועזענער קאָמזעט־בעפולמעכטיגטער אין קרים טשאָמקין.

אַנטיסעמיטיזם אין אמעריקא

ניו־יאָרק, (יט"א) דאָס וואָכענבלאַט „רעפאָרמער" (אָרגאַן פון די שילער פון ניו־יאָרקער אוניווערזיטעט) טיילט מיט, אויפ'ן יסוד פון אַ דורכגעפיהרטער אַנקעטע, אַז פערציג פּראָצ. יודישע סטודענטען פון דער אוניווערזיטעט האָבען אויסגעשלאָסען בעדייטענדע שוועריגקייטען צוליב זייער אָפּשטאַמונג ביים בעקומען אַרבייט אין פערשידענע גרויסע פירמעס.

אַזוי צב"ש. נעמט נישט אָן קיין יודישע אָנגעשטעלטע, זאָגאַר מיט די בעסטע קוואַליפיקאַציעס, די „סטאַנדאַרד אויל קאָמפּאַני" די „ווריסאַן־קאָמפּאַני" און די ניו־יאָרקער טעלעפאָן־געזעלשאַפט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 12 כא מרחשון תרצ"א

נאוועמבער
זון־אויפגאנג 6.47
זון־אונטערגאנג 3.52

נעכטיגע פייערונג פון 11 נאוועמבער

די נעכטיגע פייערונגען לכבוד דעם 12־טען יאהר־טאג פון פוילענס אומאפהענגיגקייט איז אויס־געפאלען זעהר איימפאזאנט. טראץ דעם, וואס דאס וועטער האט נישט צוגעשפילט. פון אינדערפריה זע־נען אלע היזער געווען דעקארירט מיט פאהנען. איבער די גאסען, וואס זענען פיל געווען מיט דורכ־געהער, האבען זיך בעוויזען מיליטערישע אפטיילונגען, וואס האבען געאיילט צו דער קאטעדרע. צעהן א זייגער אינדערפריה זענען צו דער קאטעדרע אנגעקו־מען דער וואיעוואדע יאשטשאלט און דער לייטער פון ד.א.ק. גענעראל מאלאכאווסקי. נאכ'ן אפ־נעהמען דעם ראפארט זענען זיי אריין אין דער קאטעדרע, וואו ס'איז אפגעריכט געווארען א פייערלי־כער גאטעסדינסט. נאכדעם האט ביסקופ טאמער ניצקי געהאלטען א געלעגנהייטס־רעדע. נאכ'ן גאט־טעסדינסט האבען אנגעהויבען קלינגען די גלעקער און די סירענעס פון אלע פאבריקען האבען געפיר־פען אין פערלויף פון א פאר מינוט. א ביסעל שפע־טער האבען וואיעוואדע יאשטשאלט און גענעראל מאלאכאווסקי אויפגענומען די דעפילאדע פון מיליטער מיט די ארקעסטערס, פאהן־ארבייטער באנד, אינוואלידען ארגאניזאציע פאר פרישער גר־גרייטונג, פייערלעשער און אנד. די דעפילאדע האט געדויערט העכער א שעה צייט.

אין דערזעלבער צייט זענען אויך אין די גע־בעט־הייזער פון אנדערע גלויבענס אויך פארגעקו־מען גאטעס־דינסטען.

אין דער אלטשטעטישער שוהל אויף וואלבאר־סקא איז פארגעקומען א פייערליכע תפילה. א גע־לעגנהייטס רעדע האט געהאלטען דער רייכער רב לעווין, נאכדעם האט מען געזונגען דעם פוילישען נאציאנאלען הימן. נאכמיטאג זענען פאר'ן מיל־טער איינגעארדענט געווארען שמועסען וועגען דער בעדייטונג פון'ם טאג. און אווענד איז פארגעקומען א פייערליכע אקאדעמיע אין פילהארמאניע.

* * *

די נעכטיגע פייערונגען האבען געהאט אין לעג־יאן א. נ. פון פולקאווניק בערעק יאסעלעוויטש פאר־געגדען פערלויף:

וועגען וויכטיגקייט און אינהאלט פון יום־טוב האט גערעדט צו די מיטגלידער דער קרייז־ארווייזאנט ה' גליקסמאן, אן אפטיילונג פון לעגיאן האט אפ־מארשירט צו דער אלטשטעטישער שול נאך דע־תפילה האט דער קרייזקאמענדאנט, ה' מייזלער אפגענומען דעם ראפארט — און דער מיליטערישער דעפילאדע האט אנטיילגענומען א קאמפאניע פון לעג־יאן. אונטער דער אנפיהרונג פון ה' זימבאראוו. דעם ערשטען פלוטאן האט אנגעפיהרט ה' ראבבאן, דעם צווייטען פלוטאן — ה' גרינשפאן.

לעצטע טעג פון דער וואהל־אגיטאציע

פון בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען

היינט קומט פאר אין זאל „אייראפעיסקי“, זגערסקא 17 א מיטינג פאר האנדווערקער און קליינ־הענדלער. עס וועלען רעפערירען: לאוויניק א. יאעל, משה לימאן, אינזש. זשעלינסקי, אהרן אסט, מנחם קירשבוים א. א.

* * *

אין זאל „אייראפעיסקי“ איז נעכטען אווענד פארגעקומען א מאסען מיטינג איינגעארדענט דורך „התאחדות“ פאר ארבייטער און ארבייטענדע אינ־טעליגענץ. מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: ד"ר ז. עלענבערג, שאליט, שרעטער, בוימגאלד א. א. עס האבען זאויך נישט געפעהלט קיין צווישען רופען.

* * *

ס'וועט אויך פארקומען א מיטינג אין לאקאל פון „בני ציון“ אויף רושגאווסקא 7. אין דער פער־זאמלונג וועלען זיך בעטייליגען די ה"ה: יצחק גרינבוים, ה. פארבשטיין, הארטגלאס א. א.

* * *

נעכטען אווענד איז אין ענגלישען זאל פארגע־קומען א גראנדיעזער וואהל־מיטינג פאר די אר־טאדאקסישע יודען, צום מיטינג איז געקומען א גרויסער עולם, עס איז אנגענומען געווארען א רע־זאלוציע צו שטימען פאר דער ליסטע 17.

* * *

נעכטען האט דער וואהל־קאמיטעט ארויסגע־שיקט אין דער שטאט אויטאמאבילען דעקארירט מיט ספעציעלע פלאקאטען און אויפשריפטען פון די סאמאכאדען האט מען געווארפען אויפרופען און פלוג בלעטער.

אלג. יוד. נאציאנאל־ווירטשאפטליכער בלאק

נעכטען אווענד איז פארגעקומען א וואהל־מי־טינג אין שוהל „עץ חיים“ מיט רעפעראטען זענען ארויסגעטרעטען פארשטעהער פון האנדווערקער און קליינהענדלער.

בלאק צו פערטיידיגן ווירטשאפטליכע אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג

האט זונטאג איינגעארדענט מיטינגען אינפרוכט געמיזע־הענדלער־פעראיין וואו עס האבען גערעדט די ה"ה: ראטמ. כארי, גערעכט און אנד.

אין בעקער־צעך האבען אויפ'ן מיטינג גע־רעדט ד"ר הערשפינקעל, פראנקענטאל און נעוו. דעפ. פרילוצקי.

א אינהאלטרייכען פאליטישען רעפעראט האט אדוו. בח פרילוצקי געהאלטען אויפן מיטינג אין ענגלישען זאל.

וואהל־מיטינגען פון פועלי ציון

דער ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען האט זונטאג איינגעארדענט א רייהע מיטינגען פון די פראפ. פעראיינען וועלכע זענען אין איהם אנגע־שלאסען. גערעדט האבען די ה"ה קירשענבוים (פארזיצער פון טראנספארט פעראיין) ראזענבערג, יונתן קארפעל און זרובבל. אין אווענט איז אין זעלבען זאל פארגעקומען א מיטינג פון די מיט־גלידער אין די פעראיינען, באקלייד, כעמישע, האנ־דעלס־אנגעשטעלטע און מעטאל.

עס האבען רעפערירט די ה"ה סטאלארסקי, מיעטעק פריץ און זרובבל.

* * *

די פערוואלטונג פון פערבאנד פון געוועזענע פוילישע מיליטער לייט אין רוסלאנד ארדענט איין היינטיגע דאנערשטאג האלב 4 אין אווענט א פאר־לעזונג דורכ'ן ראדיא. די פארלעזונג וועט האלטען דער רעזערוו פארוטשניק א. וואיסקי א. ד. ס. „די אידעאלאגיע פון מארשאל פילסודסקי און די גע־זעלשאפט“.

גלייט־בריף, באנקראטען, אפעלאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

אין דעצעמבער 1929 י. איז סמואל לאס־מאן (כעמישע פאבריק פאלודניאווא 80) ערקלערט געווארען פאר באנקראט און אזוי ווי דאס געריכט האט פעסטגעשטעלט א בייזוויליגקייט איז בעשלא־סען געווארען איהם צו ארעסטירען און מ'האט איהם אריינגעזעצט אין טורמע אויף קאפערניק, וואו ער איז געזעסען ביז'ן 14 יאנואר ה. י. אויף דער ביטע איז ער מיט דער איינשטימיגקייט פון די קרעדיטאר'ען ארויסגעלאזט געווארען לויט א גלייט־בריף אויף א חודש. שפעטער האט ער גע־בעטען פערלענגערען דעם גלייט־בריף אויף 3 חדשים, אבער אזוי ווי די קרעדיטארען זענען דערויף נישט מספים געווען האט דאס געריכט דעם גלייט־בריף נישט פערלענגערט.

לאסמאן האט די דעציזיע אנגעקלאגט אין אפעלאציע געריכט. דאס אפעלאציע־געריכט האט די אנקלאגע אפגעווארפען.

* * *

איצלי אשר שימקעוויטש (זייד־געשעפט פיעטרקאווער 35) איז ערקלערט געווארען פאר א באנקראט. ער האט דערלאנגט אן אפעלאציע און דאס אפעלאציע־געריכט האט בעשטעטיגט דעם אורטייל.

בשעתו האט דאס געריכט אויך ערקלערט פאר באנקראט דעם באנקראטירטענס פאטער יעקב שימקעוויטש (פירמאוויטש 7) ווייל ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען איז ער געווען א שותף פון זיין זוהן. ער האט אריינגעטראגען אן אפעלא־ציע אבער דאס אפעלאציע־געריכט האט בעשטע־טיגט דעם לאדזער אורטייל.

* * *

דאס אפעלאציע־געריכט האט אויך בעשטע־טיגט דעם באנקראט פון דער פירמע לוסטבארניק און זשאלטקאווסקי.

* * *

ענדע נאוועמבער 1929 איז די פירמע „שמואל זאלצבערג“ און די פירמע „מאיר צינאמאן“ ערקלערט געווארען פאר באנקראט.

שמואל זאלצבערג האט געהאט זיין טריקאטאזשען־פאבריק אויף נאוואמיעיסקא 17, שפעטער האט ער אפגעשטעלט די צאהלונגען און די פאבריק איבער־געפיהרט אויף נארוטאוויטש 2 און די אונטערנעה־מונג געעפענט אונטער דער פירמע „מאיר צינא־מאן“, וועלכער איז א קרוב פון זאלצמאנס פרוי. אויף אן אפעלאציע פון צינאמאן האט דאס געריכט בנוגע איהם דעם בעשלוס אפגעשאפט. דאן האבען א רייהע קרעדיטארען אפעלירט געגען דעם נייעם בעשלוס. דאס אפעלאציע־געריכט האט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון לאדזער געריכט, פעסטשטעלענ־דיג, אז די פירמע „צינאמאן“ וועלכע איז רעגי־סטרירט אלס זעלבסטשטענדיגע אונטערנעמונג, האט נישט אפגעשטעלט איהרע צאהלונגען און קען דעריבער נישט ערקלערט ווערען פאר באנקראט.

* * *

דער באנקראטירטער דוד פיימאן האט אן געגעבען אן אפעלאציע געגען ערקלערען איהם פאר באנקראט. דאס אפעלאציע־געריכט האט בעשטע־טיגט דעם לאדזער אורטייל, וואס ערקלערט פאר באנקראט דוד פיימאן און מענדעל פעלצאוויטש.

גרויסע פאבריקס־שרפה אין לאדז

אבגעברענט א פאבריק אויף נאווא־סענאטארסקא גאס

(א) נעכטען 11 א זייגער אין אווענד איז אויף נאווא־סענאטארסקא 9:7 אויסגעבראכען א דריט־העגדע שרפה אין דער וועבעריי און שפינערריי פון דער פירמע סמאושינסקי.

די שרפה איז אויסגעבראכען בעת די פאבריק האט געארבייט אין דער דריטער שיכט און ס'זענען געווען בעשעפטיגט זעכציג ארבייטער. צווישען די ארבייטער, וועלכע האבען דערזעהן די פלאמען צונגען איז ענטשטאנען א געוואלדיגער פאניק און זיי האבען אנגעהויבען צו אנטלויפען דורך די טי־רען און פענסטער, איבערלאזענדיג די מלבושים אין ברענענדיגען בנין.

אויפן ארט פון דער שרפה זענען אנגעקומען פינף אפטיילונגען פון די פייערלעשער מיט קאמענ־דאנט גראהמאן בראש. די אקציע פון די פייערלע־שער איז געווענדעט געווען אויף אפצואיזאלירען די שכנותדיגע קליינע הייזלעך, אין וועלכע ס'וואוינען ארימע ארבייטער־פאמיליעס. נאך צוויי שעה שווע־רע ארבייט איז געלונגען דאס פייער צו לאקאלי־זירען, ס'איז כמעט פולשטענדיג אפגעברענט געווארען די גרעמפעל־אפטיילונג פון דער פאבריק און זעהר פיל רוה־מאטעריאל. דער שאדען איז גרויסענד. די סיבה פון דער שרפה איז נאך נישט פעסטגעש־טעלט.

צוליב א „שד“ אין בויך

איז די גאנצע שטוב אוועק מיט'ן רויך

(א) וולאדיסלאוו אלטשאק פון דארף קאוש־מינעק היינטער קאליש האט געשלאגען זיין זוהן יוזעף אויף אזא אופן, אז מ'האט איהם געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

די אויספארשונגס־מאכט, וואס האט פארגע־נומען די אויספארשונג, האט פעסטגעשטעלט פאל־גענדעס: דער 16 יאהריגער יוזעק איז [illegible] אין קראנק געווארען. א זנאכער, וועלכע מ'האט געבראכט צו איהם, האט פעסטגעשטעלט, אז אין יוזעק איז אריין א „שד“, וואס האלט זיך אויף אין יוזעקס בויך. ער האט דעריבער פארגעשלא־גען, אז יוזעק'ן זאל מען ארומוויקלען דעם בויך מיט נאפט־שמאטעס, כדי אויף אזא אופן ארויס־צוטרייבען פון בויך דעם שד.

יוזעק'ן איז געווארען צו הייס אונטער די שמאטעס און ער האט זיך פון זיי בעפרייט, און איז אליין אריבער אין א צווייטען צימער. דעריבער האט זיך עמיצער פון די היימישע אריינגעדרעהט אין שטוב מיט פייער, די נאפט־שמאטעס האבען זיך אנגעצונ־דען און די גאנצע שטוב איז אוועק מיט'ן פייער.

אלטשאק האט געהאט פאר זיך די איבערציי־גענדסטע בעווייזען, אז דער שד איז געווען אין זוהנס בויך און איז ארוים אין די נאפט־שמאטעס וועלכע האבען זיך שפעטער אנגעצונדען און פער־ברענט זיין שטוב.

אן אייגנערעגטער, הלמאי דער זוהן האט מיט זיין נישט לייטיש אויפפיהרען זיך ערווארבען א [illegible] קראנקהייט, האט איהם אלטשאק אזוי צושלא־גען, אז מ'האט איהם [illegible] געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

צוגאב־פאבאר פאר געבוירענע

אין 1907 און עלטערע

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, וועט היינט דעם 12 און מארגען דעם 13 נאוועמבער פארקומען א רעגיסטראציע פון די געבוירענע אין 1907 און עלטערע, וואס האבען זיך נאך נישט רעגיסטרירט. ס'דארפען זיך אויך רעגיסטרירען די, וואס קענען נישט פעסטשטעלען, אז זיי זענען אויסלענדישע בירגער.

איצט טיילט מיט דער מאגיסטראט, אז די פערזאנען, וואס וועלען נישט בעוויזען זיך צו רע־גיסטרירען אין די בעשטימטע טעג, וועלען עס קענען טון שפעטסטענס ביז'ן 29 נאוועמבער ה. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין פאליצייאיש מיליטערישען ביורא ביים מאגיסטראט פיעטרקא־ווער 212 פון 8 פריה ביז 3 בייטאג.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף דרינגענדע רעגירונגס־שטיצע

דער מאגיסטראט איז מודיע, אז מיטוואך, דעם 12 נאוועמבער הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף רעגירונגס־שטיצע פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען דרינגענדע שטיצע אין חודש סעפטעמבער ה. י. און אויך פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען שוין נישט בעקומען קיין שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד אין חודש סעפטעמבער און וואוינען אין לאדז.

פריילידיגע און פערהייראטע אהן קינדער האבען נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער שטיצע.

ארבייטסלאזע, און וועמענס פאמיליע עס אר־ביים אפילו נאר איינער, אדער בעקומט וועלכע עס איז שטיצע — האט אויך נישט קיין רעכט אויף דער דרינגענדער שטיצע

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין לאקאל פון אינטערשטיצונגס אמט פאר ארבייטסלאזע אויף דער גאס פון 21 קאניאווער שיסער־פולק 32 פון 9 ביז 2 בייטאג, לויט פאלגענדען סדר:

מיטוואך 12 נאוועמבער –	A B C D E F
דאנערשטאג, 13 נאוועמבער –	G H I J
פרייטאג 14 נאוועמבער –	K L Ł
שבת 15 נאוועמבער –	M N O
מאנטאג 17 נאוועמבער –	P R S
דינסטאג 18 נאוועמבער –	T U W Z Ż

לאדז עמיגרירט

(2) צוליב'ן אפשטעלען די עמיגראציע קיין בראזיליען און ארגענטינא, האט זיך די עמיגראציע איז אקטאבער שטארק פערקלענערט.

בכלל זענען אין פערלויף פון דעם חודש פון לאדז ארויסגעפאהרען: קיין צפון־אמעריקע 23 פערזאן, קיין פאלעסטינא 14 פערזאן, קיין רוסלאנד 4, קיין ארגענטינא — 2 און קיין פראנקרייך — 234 פערזאן.

היינט און פאלגענדע טעג!

דער אומפערגעסליכער אקטיאר, זשעני פון דער מימיק, דער העלד פון די מייסטערווערקען: „דער גלאקען־ציהער פון נאטר־דאם“, „געשפענס אין דער אפערע“, „גאטס־בייטש“ און אנדערע

LON CHANEY

פערכשופט ווידער אלעמען מיט זיין מעכטיג און דינאמיטיש שפילען אין מייסטערווערק א. נ.

לאקאמאטיוו 2329

דראמע פון מעכטיגע גפה הלען און מוטער־ליבע. אין דער צווייטער הויפט־ראלע PHYLLIS HAWER העלדין פון בילד „משיגאגא“.

אויסער'ן פראגראם: קלאנג־קאמעדיע א.נ. „די פראכט פון פרייהייט“.

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאכמיטאג. שבת, זונטאג און יום־טוב 12 א זייגער ביים.

פאפולערע פרייזען.

ס'ווערט אדורכגעפיהרט א קאנטראלע

צי די הויזדינערשאַפט איז פערזיכערט אין דער קראַנקען-קאַסע

(2) פאָראַיאָהרען האָט די קראַנקען־קאַסע אַדורכגעפיהרט אַ קאָנטראָלע און האָט פעסטגעשטעלט, אַז פיל אַרבייטסגעבער פערזיכערן נישט אין דער קראַנקען־קאַסע זייערע אַרבייטער און אַנגעשטעלטע, בפרט איז אין פיל פאַלען פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ס'ווערען נישט פערזיכערט דינסט־מיידלעך.

די קראַנקען־קאַסע האָט איבערגעגעבען פון היינט אָן אַרויסגעשיקט עטליכע בעאַמטע, וואָס וועלען אַדורכפיהרען אַ גענעראַל־קאָנטראָלע, צי איז די הויזדינערשאַפט פערזיכערט. פאַר נישט פערזיכערן די הויזדינערשאַפט קומט אַ שטראָף.

ווי אזוי פערהיט מען זיך פון אנגינע

די יעצטיגע הערבסט־צייט האָט געבראַכט אין די שטובען אַריין פיל סעזאָן־קראַנקע, ווי גריפע, אַנגינע, אינפלוענץ, דיפטעריט א. אַנד.

די דאָקטוירים שטעלען פעסט, אַז דאָס יאָהר בּאַשעפט די אַנגינע אַמשטאַרקסטען פון אַלע קראַנקע און דער פערלויף פון דער קראַנקהייט איז דאָס מאָל אַ פיל שאַרפערער. זי בּרענגט מיט זיך קאָמפּליצירונגען אין דער פאָרם פון געשווירען אין האַלז, ענטצינדונג אין אויער א. ד. גל.

ווי אַזוי פערהיט מען זיך פון אַנגינע און דיפטעריט? — דאָס בעסטע מיטעל, פערשטעהט זיך, איז אויסמיידען די געלעגענהייט פון אָנשטעקען זיך. שווענקען דאָס מויל און דעם האַלז נאָך יעדען עסען. היטען זיך פאַר דורכנעצען די פיס.

מ'דאַרף געדענקען, אַז דורך צופיל דערוואַרעמען דעם קערפער ווענען מיר גיכער אויסגעשטעלט אויף פערקיהלען זיך, ווי דורך קעלט. אַ ווייטיגער פאַקטאָר גענען אָנשטעקען זיך איז אויך דער מאַגען, וועלכען מ'דאַרף נישט איבערלאָסטען. מ'דאַרף אויך נישט טרינקען קיין צו הייסע געטראַנקען, ברי נישט צו רייצען די האַלז־הייטלעך.

?ערשטער שניי

נעכטען בייטאָג איז אַרויסגעפאַלען אַ קליינער שניי. דער שניי איז געווען נישט קיין געדיכטער און ווען ער איז געפאַלען אויף דער נאַסער גאַס איז ער באַלד צוגאַנגען. שפּעטער האָט געשפּריצט אַ קליין רעגענדעל.

אפטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) ראַאַצער (זגעזשער 57), גראָשקאָווסקי (11־טער ליסטאָפּאַד 17), נאָרפיין (פּילסודסקי 54), באַרטאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 164), רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 26), שימאַנסקי (פשענדזשעלניאַנאַ 75).

פון דער יוגענד-סעקציע ביי פּא"י אין באַלוט-ראַדאָגאָשטשער ראַיאָן

אין לאָקאַל פון „שעררי ערב", זגערזשער 21, איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג, וואָס איז גערופען געוואָרען מיט דעם צוועק אויסצוועהלען אַ פערוואַלטונג. די פערוואַלטונג האָט זיך קאָנסטיטואירט לויט פאָלגענדען סדר:

פאָרזיצער — א. ש. מאַרעק, וויצע—גלייך, ניימאַן, סעקרעטאַר—גראַה, קאַסירער — בראַרער. פערוואַלטונג: סקאָסאָווסקי, יאַכימאָוויטש, פּאָושענציעווסקי, זוסמאַן, בערלינער, נוסבוים. די פערוואַלטונג איז צוגעטרעטען צו די ווייטערדיגע אַרבייט.

צו אלע קליינהענדלער!

וואהל-אויפרוף פון פערבאַנד פון קליינהענדלער איז פוילען

דער פערבאַנד פון קליינהענדלער אין פוילען (פּאַוויאַ 12) האָט בעשלאָסען אַנצושליסען זיך אינ'ם בלאָק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען.

די פערטרעטער פון אונזער פערבאַנד פיגורירען אויף די קאַנדידאַטען־ליסטעס פון נומער 17 אין איינציגע קרייזען, ווי אויך אין דער שטאָט אין ווארשא.

דער פערבאַנד האָט בעשלאָסען צו שטימען און אַגיטירען פאַר דער ליסטע נומער 17, ווייל נאָר אויף דער ליסטע פיגורירען אויסגעפּרובטע יודישע טהוער, וועמענס נעמען און אַרבייט גיבען אַ גאַראַנטיע, אַז זיי וועלען קעמפען פאַר רעכט אויף פּרנסה און אַרבייט, און נישט לאָזען אַרויסשטויסען די יודען בכלל און די יודישע קליינהענדלער בפרט פון די דורך זיי פערנומענע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס. דאַגעגען אַלע אַנדערע יודישע ליסטעס זאָרגען נישט פאַר'ן גאַנצען כלל, האָבען אין זינען נאָר זייערע פּריוואַטע אינטערעסען און ווילען פּרפּיהרען די יודישע מאַסען מיט דעמאַגאָגיע און אַבּבּאַרעריי.

דער פערבאַנד שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז מיט דער הילף פון פעראייניגטען יודישען קאָלאָ, וועלכער וועט געוועהלט ווערען פון דער ליסטע נומער 17, וועט זיך איינגעבען צו שאַפען דעם אַזוי לאַנג נויטיגען ווירטשאַפטס־ראַט, אונזער פערבאַנד האַלט, אַז אין איצטיגען קאַמף צווישען די פּוילישע פּאַרטייען איז נישט געוואונשען, פערקעהרט שעדליך, אַז יודען זאָלען זיך שטעלען אויף וועלכע עס איז זייט. מיר פערשטעהען גאַנץ גוט, אַז דער ציוניזם אַלס אַ דויערענדער פּראָצעס, דאַרף אויפ'ן וועג צו זיין רעאַליזירונג זיך בעפאַסען מיט דער פּאָליטישער, עקאָנאָמישער און קולטורעלער לאַגע פון די יודישע מאַסען אין פוילען.

נישט נאָר אין דער צייט פון וואַהלען, נאָר שטענדיג דאַרפען מיר געהען מיט די וועלכע האָבען זיך געשטעלט פאַר זייער אויפגאַבע צו פערטיידיגען די יודישע אינטערעסען.

מיר פאָדערען דעריבער אויף אַלע אונזערע מיטגלידער און סימפּאַטיקער אין לאָדז, ווי אויך אונזערע פּראָווינץ־אָבטיילונגען, זיי זאָלען שטימען און אַגיטירען פאַר דער ליסטע, אויף וועלכער עס קאַנדידירען די פערדינסטפולע קעמפער פאַר די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען, ווי אויך, פאַרשטעהער פון אונזער פערבאַנד, פאַר דער ליסטע נומער 17.

הויפּט־פערוואַלטונג פון פערבאַנד פון קליינהענדלער אין פוילען.

שוידערליך ערמאָרדעט א 2-וואכענדיג קינד

(2) אויף וואַרשאַוסקאַ 3 האָבען פערבייגעהער בעמערקט עפּעס אַ פּעקעלע. ווען זיי האָבען פונאַנדערגעוויקעלט דאָס פּעקעלע, האָבען זיי דאָרט געפונען אַ קערפּערל פון אַ מיידעלע אַנ'ערך צוויי וואָכען אַלט. אויפ'ן קערפּערל זענען געווען סמנים פון מעסער־שטעך אין ברוסט. וועגען דעם פאַל, איז מיטגעטיילט געוואָרען דער פּאָליציי.

די פּראָקוראַטור האָט פאָרגענומען אַן אויספאָרשונג.

א גנבה איז באלוט

(2) די פאָריגע וואָך איז פון וואַנסקים וואָהנונג אויף קעלמאַ 10 אַרויסגעגנבעט געוואָרען 16 דאָלאַר 1400 זל. און צוויי סוויטערס, פון זיינע וואַנסקאַ, וועלכע האָט די גנבה בעמערקט ערשט אויף מאָרגען פריה, האָט וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָליציי. ביי דער פּאָליציי איז ענטשטאַנען אַ חשד, אַז די גנבה האָט אויסגעפיהרט דער בעקאַנטער גנב באָלעסלאַוו באַגוסלאַווסקי (נאָווא לאַגעווניצקאַ 11), וועלכער פלעגט לעצטענס פערברענגען מיט זיין קאָכאַנקע אַננאַ קאַוועצקאַ (בזשעזשינסקאַ 86) בעת דער רעוויזיע ביי גאָוועצקאַ האָט די פּאָליציי געפונען בעהאַלטען 16 דאָלאַר און 720 זל. און צוויי סוויטערס.

וואַנסקי איז אַ קצב און אַזוי ווי די באַנקנאָטען זענען טיילווייז געווען פערשמירט אין בלוט איז ענטשטאַנען אַ חשד, אַז דאָס געלד שטאַמט פון דער גנבה ביי וואַנסקי. גאָוועצקאַ האָט ערקלערט, אַז דאָס געלד האָט זי בעקומען פון באַגוסלאַווסקי און באַגוסלאַווסקי, האָט ערקלערט, אַז ער האָט דאָס געלד געפונען נאָהענט פון'ם יער, שוין ביים בית־עולם. בעת ער האָט דאָס געלד געפונען, איז ביי איהם געגאַנגען בלוט פון נאָז און האָט אין דעם בלוט אויסגעשמירט די באַנקנאָטען. אַ כעמישע עקספּערטיזע האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אַז דאָס בלוט אויף די באַנקנאָטען איז נישט קיין מענשליכע. באַגוסלאַווסקי האָט זיך דאַן מודה געווען אין אויספיהרען די גנבה און מ'האָט איהם מיט זיין קאָכאַנקע אַריינגעזעצט אין טורמע.

וויכטיג פאר אינוואלידען

(2) די פאָריגע וואָך האָט זיך בעוויזען אַ בעקאַנטמאַכונג פון וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, אַז מלחמה־אינוואַלידען, וואָס האָבען בשעתו נישט ערלעדיגט די פאָרמאַליטעטען, קענען דעריבער נישט בעקומען די רעכט פון אינוואַלידען, קענען דאָס איצט אַריינטראָגען וועגען דעם ביז'ן 31־טען דעצעמבער ה. י.

די ביטעס דאַרפען אין לאָדז אָפּגעגעבען ווערען אין שטעטישער סטאַראָסטווע און אין לאָדזער פּאָוויאַט אין דער פּאָוויאַטאָווער סטאַראָסטווע.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס, זענען פעראַן פיל אַזעלכע אינוואַלידען און אין פערלויף פון א קורצער צייט, זענען אַריינגעפלאָסען איבער 800 ביטעס מיט די נויטיגע בעשייניגונגען או"ז. די צאָהל וועט זיך נאָך בעדייטענד פערגרעסערען, ווייל פון די פּריווילגיעס גענוסען אויך די פרויען און קינדער פון די פערשטאָרבענע אינוואַלידען.

אויספלוגען

פון דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדווייסענשאַפט

שבת ד. 22 ד. ח. קיין פּאַביאַניץ, ד. 7 און 8 דעצעמבער קיין וואַרשא, פון 20 דעצעמבער ביז'ן 10 יאַנואַר — ווינטער־קאָלאָניע אין זאַקאָפּאַנע.

היינט מיטוואָך 8 אָווענד קומט פאָר די פייערליכע ערעפענונג פון לעזעזאַל, וועלכער וועט זיין טעטיג מיטוואָך 8—10 אָווענד און זונטאַג 5—7 אָווענד.

אינפאָרמאַציעס אין סעקרעטאַריאַט פּיעטריקאָווער 56. מאָנטאַג, מיטוואָך און פרייטאַג 8—10 אָוו.

וואָרשאַווער מלוכה-לאָטעריע

רייכטום, גליק,

וועסטו דערגרייכען, קויפענדיג אַ לאָס פון דער

פוילישער מלוכה - לאָטעריע

אין דער גליקליכסטער קאָלעקטור

E. LICHTENSTEIN

קאָלאָסאַלע שאַנסען!!!

יעדער 2-טער לאָס געווינט!

הויפּט-געווינס

1.000.000 זל.

(אַ מיליאָן זלאָטעס)

אַלגעמיינע סומע פון געווינסען

32 מיליאָן זל.

23 פּרעמיעס!

אויף דער אַלגעמיינער סומע פון

669.250 זל.

נישט קוקענדיג אויף דער פערגרעסערטער צאָהל געווינסען אין דער 22-טער לאָטעריע, איז דער פּרייז פון די לאָסען געבליבען אונפערענדערט.

¼ לאָס 10 זל. | ½ 20 זל. | אַ גאַנץ לאָס 40 זל.

די ציהונג קומט פאָר שוין דעם 18-טען און 20-טען ד. ח.

און אַלזא איילט אַלע צו אונז!!! די העכסטע צייט!

די איינציגע גרעסטע און עלטסטע און באמת גליקליכסטע קאָלעקטור אין פוילען

E. LICHTENSTEIN

לאָדז 1-טע אַפּט. פּיעטריקאָווער 11, 2-טע אַפּט. 72

(נעבען פון גראַנד-האָטעל)

אויסווערטיגע שיקען מיר אַרויס זאָפאָרט נאָכן ערהאַלטען די בעשטעלונג. קאָנטאָ P.K.O.64209

קאַפע-רעסטאָראַן אַלא קאַרלטאָן

נעכטען איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון דעם נייעם בעשרן מאָדערן־איינגעריכטעטען קאַפע רעסטאָראַן „אַלא קאַרלטאָן" אויף שיענקעוויטשאַ 22. די קולינאַרע אויפזיכט ליגט אין די הענד פון בעקאַנטע און געניטע פאַכמענישע כוחות.

אודעאָן

גרויסער ערפאָלג פון נייעם פּראָגראַם

היינט ווערט ווייטער געשפּילט דער נייער גרויסער פּראָגראַם „אויפ'ן הימעל אַ יאַריד", דער ראַזיגער פּראָגראַם איז דאָס בעסטע און שענסטע אין דער קליינקונסט. די פּויאַנטיגע פאָרשטעלונגען פון דאָזיגען פּראָגראַם זענען נעזיע אויספערקויפט.

היינט 1 פאָרשטעלונג — 9.15 אָווענד.

טשעלאָ-קאָנצערט

פון טאַדעאוש מיכאַלאָוויטש

אַנאַמהע אַטראַקציע ערוואַרט די מוזיק־ליבהאָבער היינט מיטוואָך, די אַטראַקציע וועט זיין דער רעציטאַל פון בעקאַנטען וויאָלאָנטשעליסט טאַדעאוש מיכאַלאָוויטש אין פילהאַרמאָניע־זאַל.

בעזונדערס איז ווערט צו דערמאָנען, אַז מר כאַלאָוויטש איז ממש אונפערגלייכליך אין די פּערל פון דער וויאָלאָנטשעל־ליטעראַטור, הויפּטזעכליך, וואָס דערגעהן צום הערשען וואָרט.

פון מיניאַטור-טעאַטער „קאַמעלעאָן"

שענקעוויטשאַ 40

היינט און טעגליך ווערט געגעבען דער גרויסער סענסאַציאָנעלער רעוויו־פּראָגראַם א. נ. „אויסטערן צייכען פון וואַלץ" אין צוויי טיילען 16 בילדער.

עס נעהמט אַנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל. די מוזיקאַלישע לייטונג געפינט זיך אין די הענד פון ה' צ. קאַנטאָר.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטוואָך ד. 12 נאָוועמבער

11.58 צייט סיגנאַל און הייגאַל פון מאַריאַצקין טורים אין קראָקא: 12.05 גראַמאָפאָן־פּליטען: 13.15 טאָג פּראָגראַם, קינאָ און טעאַטער־רעפּערטואַר: 14.30 ראַדיאָ כראָניק: 15.35 סקויע־קאָמוניקאַט: 15.50 רעגירונגס־פּאַרלעזונג: 16.15 קינדער פּראָגראַם: 16.45 גראַמאָפאָן־פּליטען: 17.15 פאָרלעזונג וועגען גענעראַל זאַמאָיסקי: 18.45 פערשיידענעס: 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען: 19.15 גראַמאָפאָן פּליטען: 20.00 רעגירונגס פאָרלעזונג: 20.15 פּאָליטעאָן: 20.30 סאָליסטען קאָנצערט: 20.10 ליטעראַרישע פירטעל שעה: 21.15 ווייטערער טייל פון סאָליסטען קאָנצערט.

די לאָדזער יודישע באַנדיטען

10) וועלכע מען האָט די טעג געכאַפּט איז לעמבערג

— נישט ביי מאַטיען, האָט זיך צושריגען שפּרינצע „שליאָך", ביי מיר וועט עטץ נישט בלייבען, מיך „פערשחורן" וועל איך נישט לאָזען, חברה געהט אייך אייער וועג.

— „קאַפּשלאַק" האָט זיך אויפגעשטעלט פון אָרט, בעצאָהלט פאַר דעם אויפגעגעסענעם און־באָרויט און צוזאַמען מיט פראַניע „נאָז" און דעם קליינעם מענדעלע אַרויס פון דער מלינה, אויפ'ן גאַס האָבען זיי זיך געקענט פריי אַדורכרעדען וועגען סאַבע „קאַטער" וואָס ליגט איצט אין דערשאָסענער אין אַ טויער אויף דער אַלטשטאָט, פאַר די דריי שותּפים פון סאַבע „קאַטער" איז געווען זיכער, אַז אַזוי שבעל וועט די פּאָליציי נישט קענען דערגעהן ווער דאָס איז, ווייל סאַבע איז נישט געווען קיין לאָדזער, דאָס איז געווען אַ לעמבערגער „טאַלטל געהער", זיי האָבען אויך געוואוסט, אַז אין לאָדז קען איהם קיינער נישט און אַז „קאַטער" האָט ביי זיך קיין שום „כתיבה" (פּאַס) נישט געהאַט, זיי האָבען נאָר מורא געהאַט פאַר אַנ'אַנדער זאַך, זיי האָבען גוט געוואוסט, אַז סאַבע איז פערשיט געגאַנגען צוליב אַ מסירה פון „לאַזוכען", וועלכער האָט זיכער נישט געמיינט סאַבען, נאָר „קאַפּשלאַקן" מיט פראַניע „נאָז", לאַזוך וועט דעריבער זיך נישט אָפּשטעלען און געהען ווייטער ביז ער וועט סוף־כל־סוף זיין ציל דערגרייכען, ס'איז דעריבער געשטאַנען די פראַגע, אַז „לאַזוך" מוז אונשעדליך געמאַכט ווערען און דאָס מיט אַלע מיטלען, פאַר יעדען פּרייז און שוין באַלד, ווייל ס'וואָלט געקענט ווערען צו שפּעט.

„קאַפּשלאַק" האָט נישט געוואוסט, אַז די געהיים־פּאָליציי איז געגאַנגען אויפ'ן ריכטיגען וועג און האָט קודם כל געהיטען „לאַזוכען", ווייל נאָר פון איהם האָט מען געקענט דערגעהן ווער דער דערשאָסענער איז און אַזוי אַרום אויך דערגעהן צו דער באַנדע פאַלשע געלד מאַכערס.

פראַניע האָט געוואָרענט, אַז אויף דער הייסער מיבוט זאָל מע נישט נאָכשפּאַנען לאַזוכן, ווייל דאָס איז געפעהרליך, „קאַפּשלאַק" איז אָבער אַרויסגעגאַנגען פון דער הנחה, אַז „לאַזוך" מוז באַלד אָפּגערוימט ווערען פון וועג.

אַלע דריי זענען אָבער נישט געווען קיין „כח־מענשען", וועלכע זאָלען קענען אויף „נאַס" (דורך בלוט) אָפּרייבען אַנ'עסק. צו דעם ענין האָט מען געדאַרפט צוצוצען נאָך עפּעס אַ „יאַט" וועלכער איז פעהיג צו אַזאַ זאַך. „קאַפּשלאַק" האָט אַוועקגעשיקט נאָך אַ שגץ אויף וועסאָלאַ גאַס, וועלכען ער האָט שוין געקענט פון אַלטע צייטען. דער שגץ איז באַלד אַרויסגעקומען און אַלע 4 זענען שוין פון דאָרט איבערציגווייז אוועקגעגאַנגען אין אַ מלינה ווייט אויף קאָנסטאַנטינער גאַס. ביי עטליכע היבשע כּוסות איז מען געקומען צו אַ הסכם, אַז דער שגץ זאָל באַלד אוועקגעהען צו „לאַזוכען" און זאָל צוריקקומען מיט אַ פריילעכער בשורה. אַלע מכּשירים האָט דער שגץ „גורביק" געהאַט מיט זיך און ער איז גלייך אוועק.

„קאַפּשלאַק" האָט ווייטער בעשלאָסען, אַז אַלע דריי זאָלען נישט צוזאַמען, זיי זאָלען זיך פונאַנדער־געהען און אין 2 שעה אַרום זאָלען זיי זיך ווידער צונויפקומען, אָבער שוין נישט אויף דעמזעלבען אָרט, נאָר אַנדערשוואו, דאָ אויף קאָנסטאַנטינער גאַס האָט נאָר געזאָלט בלייבען „קאַפּשלאַק" אַליין וועלכער זאָל אָפּנעהמען דעם רעזולטאַט פון „גורביקס" מיסיע.

„קאַפּשלאַק" האָט געוואַרט אַ שעה, צוויי דריי און גורביקן האָט מען נישט געזעהען, ער איז געוואָרען שטאַרק אונרוהיג, דער זייגער האָט שוין געוויזען 12 אין האַלבע נאַכט, אָבער קיין שום ידיעה איז נישט געווען, אויך פראַניע און מענדעלע, וועלכע זענען זיך צונויפגעקומען אין 2 שעה אַרום און געוואַרט אויף „קאַפּשלאַקן" האָבען נישט געקענט פערשטעהן פאַרוואָס מען זעהט איהם נישט, זיי האָבען געוואַרט אַ לענגערע צייט און ווען קיינער האָט זיך נישט בעוויזען איז מענדעלע אוועק אויף קאָנסטאַנטינער גאַס, כדי זיך צו איבערצייגען וואָס ס'איז געשעהן, אָבער דאָ האָט מענדעלע קאַפּשלאַקן געטראָפען אַנ'אויפגערעגטען און פשוט פערצווייפעלטען.

וואָס איז געשעהן?

גורביק איז אוועק צו לאַזוכען, וועלכען ער האָט אגב זעהר גוט געקענט, גורביק האָט זיך געהאַט געמאַכט אַ פערטיגען פּלאַן, ער האָט געדאַרפט פאָרשלאָגען „לאַזוכען" עפּעס אַ געשעפט, אַרויסגעהען מיט איהם היינטער דער שטאָט און דאָרט אומגעריכטערהייט איהם קאַלט מאַכען. אויסרעכענדיג יעדען מעגליכען פאַל איז גורביק צוגעקומען צו „לאַזוכס" וואוינונג און איז אַריין, אָבער דאָ האָט איהם געטראָפען אַ שרעקליכע איבעראַשונג, ביי „לאַזוכען" אין דער וואוינונג האָבען זיך געפינען עטליכע געהיים־אַגענטען און פּאָליציאַנטען.

(פאָרזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דער יודישער האנדווערקער

נייער פאלקסבלאט

וועכענטליכע אפטיילונג געווידמעט דער יודישער פראדוקטיווער ארבייט

נאך 1 פערטרעטער

אין דער פערוואלטונג פון דער האנדווערקער-קאמער דארפן בעקומען די יודישע האנדווערקער

אויף דער לעצטער פלענארער זיצונג פון דער האנדווערקער-קאמער האבען זיך 2 מיטגלידער פון דער פערוואלטונג אפגעזאגט אין דעמיסיע און אויף זייער ארט וועלען דארפען געוועהלט ווערען נייע פערוואלטונגס-מיטגלידער.

ביי דער געלעגענהייט איז אפשר צייט צו דערמאנען זיך, אז די יודישע האנדווערקער האבען בשעתו נישט בעקומען אין דער פערוואלטונג די פערטרעטונג, וואס ס'האט זיי געקומען לויט זייער אנטייל אין'ם האנדווערק, הגם לויט א בפירוש'ן שריפטליכען אפמאך האבען זיי עס געזאלט בעקומען.

ס'וואלט אפשר איצט איבעריג געווען פיל בייבלויז ווען מיר וואלטען דערמאנען דעם גאנצען גאנג פון די אונטערהאנדלונגען, בעת וועלכע מ'האט צוליב דער גאנצער טעטיקייט צווישען די יודישע האנדווערקער נישט אפגעגעבען דעם מינימום רעכט און פאזיציעס, וואס די יודישע האנדווערקער לויט זייער כוח און בעדייטונג אין געקומען. מ'האט פערנאכלעסיגט די צאהל יודישע מאנדאטען אין דער האנדווערקער-קאמער, מ'האט עוועג'ירט ביז אויף א מינימום ס'איז נאכגעקומען דעם ווינש פון געוויסע „ספערען" און מאן איז אנגעגאנגען אויף א „גוטווילינגען אפמאך". נאר זען ס'איז געקומען צום אויספיהרען דעם אפמאך האט דער צוויטער צד, אפילו דעם דאזיגען נישט־גינסטיגען פאר די יודישע האנדווערקער אפמאך אויך נישט געהאלטען. און טראץ דעם, וואס די יודען וועלכע בילדען א העלפט פון די האנדווערקער וועגען איינגעגאנגען אויף צו בעקומען אין ראט 9 מיטגלידער אויף דרייסיג, פון וועלכע זיי זאלען בעקומען 2 פערוואלטונגס-מיטגלידער, האט מען זיי דעם צווייטען פערוואלטונגס-מיטגליד נישט געגעבען און אוים גוצענדיג די מעהרהייט, אויסגעוועהלט אין דער פערוואלטונג בלויז איין יודישען האנדווערקער.

די מעהרהייט פון די יודישע האנדווערקער האט דאן אלס פראטעסט געגען דעם געבראכענעם שריפטליכען אפמאך הענאנסטראטיוו פערלאזט די זיצונג.

איצט, ווען א טייל פון דער פערוואלטונג האבען געלעגט זייערע מאנדאטען, און ס'דארפען געוועהלט ווערען נייע פערוואלטונגס-מיטגלידער, דארפען די יודישע ראט-מענער ווידער אויפגעהויבען די פראגע, וועגען דעם צווייטען פערוואלטונגס-מיטגליד פאר זיי און פאדערען פאר זיך דאס וואס זיי קומט, לויט זייער צאהל, לויט זייער איינזעהן און לויט דאס וואס וועלכע מ'האט מיט זיי געשלאסען.

אין פאליטיק, בפרט ווען ס'קומט אוים צו פיהרען א פערטיידיגונגס-קאמף דארפען נישט זיין קיין סענטימענטען. די פראקטיק פון דעם יאהר האנדווערקער-קאמער האבען בעוויזען, אז די יודישער פערטרעטער דארפען א חוץ דער נאטירליכער ארבייט אויך ספעציעל היטען זייערע אינטערעסען אלס יודישע האנדווערקער און די דאזיגע אויפגאבע איז לייכטער אדורכצופיהרען פאר 2 מיטגלידער אין דער פערוואלטונג, ווי איינעם. די יודישע האנדווערקער האבען בעוויזען, אז זיי זענען לאיאל, ווילען נישט אנגרייפען קיינעם. זיי פיהרען זייער נארמאלע ארבייט און ווילען זיך פערהיטען פאר אנגרייפען אויף וועלכע ס'וועגען דא פיל בעלנים.

אויב די יודישע האנדווערקער ראטמענער וועלען איצט נישט אדורכפיהרען דעם צווייטען מיטגליד אין דער פערוואלטונג, וועלען זיי בעגעהן אן עוולה געגען זיך און געגען די יודישע האנדווערקער. ווי אזוי דאס אדורכצופיהרען — דאס ווייסט א יעדער פאר די האנדווערקער-ראטמענער גופא.

א. נמשל.

קולטור אונזער יודישער האנדווערקער*)

פון נח פרילוצקי.

קודם־כל האט מען געדארפט פעסטשטעלען, אז עס עקזיסטירט א קולטור־הונגער.

ווען א ניי יודיש בוך ווערט ביי אונז אויסגעבראכט נישט מעהר, ווי אין 300 עקזעמפלארען, ווען די אקאדעמיע פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט און זאל פון ווארשאווער שטאט־ראט ציהט נישט צו קיין עולם, ווער קען זאגען, אז די יודישע פאלקס־מאסען ליידען פון קולטור־הונגער? אפילו דער ערפאלג פון יודישען טעאטער איז נישט אינגאנצען א בעווייז, ווייל דא מישט זיך אריין דער מאמענט פון פערוויילונג.

ריכטיגער וועט זיין צו רעדען וועגען קולטור־נויט פון די יודישע פאלקס־מאסען. זי איז נישט קלענער, ווי די מאטעריעלע.

ס'איז מיר אויסגעקומען אין משך פון די לעצטע יאהרען ביי פערשידענע געלעגענהייטען זיך צו בעקענען נעהנטער הערמיט, וואס די יוגענד פון פאלק טוט אין דער צייט, ווען זי איז פריי פון דער ארבייט. מען זאגט זיך נאך געווען איז גראבסטען זין פון ווארט. די יודישע געזעלשאפט ווארגט אבסאלוט נישט פאר'ן ראציאנעלען צייט פערברענגען פון דער פאלקס־יוגנט. די פאליטישע פארטייען לעגוראייך וועלטען צו פאליטיזירען די יוגענד, אבער פאר איהר קולטורעלער ענטוויקלונג ווערט נארנישט, אדער כמעט ווי גארנישט געטון. פאליטיק, אלס אויסדרוק פון עקאנאמישע אינטערעסען און פון קאמף פאר זיי, איז, בלתי ספק, א נויטווענדיגקייט אין דער מאדערנער געזעלשאפט, אבער ערשט קולטור־ארבייט גיט איהר צו דעם מענשליכען כאראקטער.

אין מערב־אייראפא וועהען מיר טאקע, אז אלע פאליטישע פארטייען ענטוויקלען א ברייטע און טיפע קולטור־טעטיגקייט. צום פאליטישען קאמף דארף מען האבען קולטורעל־דערצויגענע מענשען. ווען נישט, קומט פערווילדונג, וועלכע כייד ווערט ווערר א סך אויף אונזערע מיטנגען.

בעזונדערס איז וויכטיג קולטור־ פראגראם און קולטור־ארבייט ביי פעלקער, וואס קעמפען פאר נאציאנאלער בעפרייאונג. ווען מען הערט זיך צו צו דעם, ווי די טשעכען, סלאוועגער, קראאטען האבען צעהנדליגער יאהרען נאכאנאנד געפיהרט דעם קאמף פאר אויטאנאמיע, דערנאך פאר וועלבסטשטענדיגקייט וועהען מיר, אז קודם־

כל האבען זיי געבויט די נאציאנאלע קולטור, נעווארגט פאר פאלקס־בילדונג און מיט אונגעהויערער עקשנות אויסגעריסען ביים אונטערדריקער אין קאנצעסיע נאך דער אנדערער אויפ'ן געביט פון קולטור.

אין יאהר 1915, הגם דער יודישער פאלקסמאסע האט זיך דאן געלעבט זעהר שווער, אבער באלד נאכ'ן אפטריט פון די רוסען האט פערוואכט א פיבערהאפטע ארבייט, און דאס לאנד איז בעדעקט געווארען מיט א נעץ פון קולטורעלע ארגאניזאציעס, מען האט געבויט די נייע יודישע פאלקס־שולע. די נייע יודישע פאליטיק, וואס איז אויפגעקומען אין יאהר 1916, האט בעשאפען דעם פאליטישען קאמף פאר יודישע נאציאנאלע רעכט און איהם געפיהרט אין די שארפסטע פארמען, נאר אויפ'ן ערשטען פלאן האט זי ארויסגערוקט דאס קולטורעלע פראגראם און געפיהרט א ברייטע, פראקטישע קולטור־ארבייט. ווען זי האט געוואלט אנהויבען ארגאניזירען די פראווינץ, האט זי פריער געגרינדעט א קולטור־קאנפערענץ און דערנאך א פאליטישע.

מען טאר נישט פערגעסען, אז דער אלטער לעבענס־שטייגער געהט אוועק און אויך אונז ליגט דער חוב צו פערזארגען מיט אינהאלט דעם נייעם לעבענס־שטייגער. אמאליגע צייטען האט מען שטארק געווארנט, נישט בלויז פאר גשמיות, נאר אויך פאר רוחניות. דאס אלטע סיסטעם פון מאכט איז נאכגעגאנגען דעם יודען פוס־טריט אין'ם מאמענט, ווען ער האט אויפגעעפענט די אויגען אין דער פריה, ביז דער מינוט, ווען ער האט פערמאכט די אויגען צום שלאפען, און אפילו ווענען דער אויספיהרונג בעת'ן שלאף האט מען נישט פערגעסען. לומדים און נאמנים זענען געווען די, וואס האבען בעשאפען די אלטע ליטעראטור אויף יודיש, און זיי האבען געווארנט דערפאר, אז דער יודיש־לייענער זאל בעקומען אלץ, וואס האט עקדזיסטירט פאר'ן העברעאיש־לייענער, אפילו די כללים פון שחיטה ובדיקה און פון ניקור.

דאס איצטיגע יודישע געזעלשאפטליכע לעבען ליידט אויף היפערטראפיע פון פאליטיק און טאפיע פון קולטור־ארבייט. פארוואס איז דאס נייע יודישע שולוועזען אנגעווארען געווארען אויף קליינעם היטעל? וואו איז דער האנדווערקער, וואו איז דער קליינהענדלער? פארוואס ראטעווען זיי נישט זייער יוגענד פון פערווילדונג? פארוואס פערשטעהען זיי נישט, אז אהן קולטור־ארבייט און אהן קולטור־ווערטען, איז נאציאנאלער קאמף א פוסט ווארט?

(*) פון א רעפעראט געהאלטען בעת דער פערליכער ערעפנונג פון דער פאלקס־אוניווערזיטעט ביים יודישען האנדווערקער־פערבאנד אין ווארשא.

ביליגער געווארען די עגזאמ.-טאקסע פאר האנדווערקער

חלאפלאוועק, דעם 26־טען אקטאבער ה. י. איז פארגעקומען א פלענאר־זיצונג פון דער וולאצלאוועקער האנדווערקער־קאמער, וועלכע נעהמט ארום מיט איהר טעטיגקייט די גאנצע וואר־שאווער וואייעוואדשאפט.

אויפ'ן טאג־ארדנונג איז געשטאנען, צווישען אנדערעס אויך די פראגע וועגען רעדוצירען די עקזאמינער־טאקסע פאר זעלבסטשטענדיגע בעלי־מלאכות.

ארום דער פראגע האט זיך ענטוויקעלט א הייסע דיסקוסיע, אין וועלכער די הויפט־ראלע האט בען געשפילט די יודישע ראטמענער מיט'ן ויצע פרעזידענט ה. צימערמאן בראש.

נאך א לענגערען און לייזענשאפטליכען קאמף איז געלונגען אדורכצופיהרען מיט א מעהרהייט שטימען צו רעדוצירען די עקזאמינער־טאקסע פון 140 זל. אויף הונדערט זל.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען, אז פאר די יענגע, וועלכע וועלען צושטעלען א בעשייניגונג פון א האנדווערקער־ראטמאן, אדער פון א צעארדער פעראיין וועגען נישט פערמעגליכקייט וועט דער טאקסע־עקזאמין רעדוצירט ווערען ביז 50 זלאטים.

די בעשלוסען פון פלענום וועלכע האבען א זעהר וויכטיגע בעדייטונג פאר די יודישע בעלי־מלאכות זענען אריין אין קראפט פון 1־טען ליסטאפאר 1930 י.

האנטוועקער-רעגיסטראציע

אין ביאליסטאקער וואיעוואדזטווע

די ביאליסטאקער האנדווערקער־קאמער האט איצט פעראורדענט דורכצופיהרען א רעגיסטראציע פון אלע האנדווערקער־ווארשטאטען, אייפ'ן שטח פון דער ביאליסטאקער וואיעוואדזטווע.

יעדער האנדווערקער דארף זיך רעגיסטרירען אין זיין צעך, וואו ס'ווערט אויסגעפילט א ספעציעלער אנקעטע־בויגען, דארט ווערען אויך איינגעשריבען די ארבייטער און לערן־יונגלעך, וואס ווענען בעשעפטיגט אין ווארשטאט.

די בויגענס ווערען נאכדעם איבערגעגעבען דורך די צעכען אין דער האנדווערקער־קאמער. פאר נישט רעגיסטרירען זיך שטעהט פאר א גרויסע שטראף.

* * *

— אין דער האנדווערקער־קאמער קומען לעצטענס אן הונדערטער בקשות פון האנדווערקער, וועלכע בעטען מ'זאל זיי פערקלענערען דעם אפצאהל פאר די עקזאמענס.

טורמע-ווארשטאטען, וואס זענען פריי פון שטייערען

און געפינען זיך אין פיל גינסטיגערע בעדינגונגען ווי האנדווערקער, דארפען מיט די האנדווערקער נישט קאנקורירען

א רעלעגאציע פון האנדווערקער, צווישען וועלכע ס'זענען געווען אויך יודישע פערטרעטער, האט זיך געווענדעט אין האנדעלס־מיניסטעריום און אין יוסטיץ־מיניסטעריום און דארט איבערגעגעבען א פראטעסט וועגען דעם וואס די טורמע־ווארשטאטען שאפען א קאנקורענץ פאר'ן האנדווערקער. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דאס יוסטיץ־מיניסטעריום ארויסגעגעבען א פעראורדנונג צו די טורמע־נאטשאלניקעס, אז זיי זאלען מעגלי אפהיטען די גרונט־ פעראורדנונגען פון טורמע־וועזען, לויט וועלכע די טורמע־ווארשטאטען דארפען

נישט קאנקורירען אויפ'ן אינערליכען מארק און דארפען זייער פראדוקציע פערווענדען נאר פאר אייגענעם געברויך פון די טורמעס, אדער פון מלוכה'שע און קאמונאלע אינסטיטוציעס.

אבער די האנדווערקער־ארגאניזאציעס האלטען, אז די דאזיגע פעראורדנונג ערלעדיגט די פראגע בלויז אויף דער העלפט — זי שאפט אפ די קאנקורענץ בלויז אויפ'ן געביט פון פריוואטע בעשטעלונגען, אבער די דאזיגע קאנקורענץ בלייבט אויפ'ן געביט פון בעשטעלונגען פאר קאמונאלע און מלוכה'שע אינסטיטוציעס, דערביי געפינען זיך

די טורמע ווארשטאטען אין אויסערגעוועהנליכע בעדינגונגען, לגבי די האנדווערקער.

דאס דאזיגע פראבלעם, וואס איז שוין פאר די האנדווערקער נישט ניי איז שוין נישט איינמאל בעהאנדעלט געווארען בפרט אז די אקופאציע מלוכה'ס פאר'ן קריג, דאן איז דער ענין ערלעדיגט געווארען אויף אזא אופן, אז די טורמע־ווארשטאטען אין פערוועהרט געווארען אנצונעמען פריוואט בעשטעלונגען, נאכמעהר — אפילו טורמע־אנגעשטעלטע האבען נישט געטארט געניסען פון די דאזיגע אויסארבייטונגען. רעמאלט בעת דער ווירטשאפטליכער קאניונקטור וואס איז אין אלגעמיין געווען נישט קיין שלעכטע האט די דאזיגע פראגע קיין גרויס אנוועהען נישט ארויסגערופען. איצט אבער איז פאר'ן האנדווערקערטום די פראגע וועגען קאממונאלע און מלוכה'שע בעשטעלונגען א וויכטיגע פראגע פון בעשטעהונג.

מ'קען נישט פערלאנגען, אז די טורמע ווארדשטאטען זאלען אפגעשאפט ווערען, אבער די פראדדוקציע זייערע דארף נישט איבערשטייגען געוויסע גרענעצען.

די בעשעפטיגונג אין די טורמעס ווי'קען אויף די ארעסטאנטען זעהר גינסטיג: איינציגע לערנען זיך אוים א פאך און קענען זיך מיט איהם בעדשעפטיגען נאכ'ן אפזיצען די שטראף, פאר די אנדערע הייסט עס היילענד טאקי בעת אפזיצען די שטראף גופא א. א. וו. אבער אנשטאט צו פערברייטערן די פראדוקציע פון די ווארשטאטען אויף אויסצופיהרען בעשטעלונגען פאר דער רעגירונג אין קאמונאלע אינסטיטוציעס וואלט מען ליבער געקענט בעשעפטיגען די ארעסטאנטען ביי אויסערליכע ארבייטען — לאנד־ארבייט, מעליאראציע פון בארען, רעגולאציע פון טייכען א. א. וו. א. א. וו.

מיט דער דאזיגער פראגע וואלטען געדארפט זיך פעראנטערעסירען די פיהרענדע קערפער־שאפטען פון די האנדווערקער און געפינען אנאויסוועג. ביי דער שווערער ווירטשאפטליכער סיטואציע אין לאנד, וועלכע מיר לעבען איצט איבער קענען די האנדווערקער נישט פארטראגען גלייכגילטיג אזעלכע פראגען.

נאר וועגן דער דימיסיע פון דירעקטאר פיעקארסקי

אונזערע לעזער ווייסן שוין, אז דער דירעקטאר פון דער האנדווערקער־קאמער האט דימיסיאנירט. יש אומרים דערפאר, ווייל מ'האט פון איהם געוואלט פטור ווערען און מ'האט דערצו צוו. אנד. געפונען א מיטעל צו פערקלענערען אויף א העלפט זיין געהאלט. דירעקטאר פיעקארסקי בעהויפטעט אין זיין בריף אין רעדאקציע, אז ווייל ס'איז בעוואוסט געווארען אז ער דימיסיאנירט, איז אנגענומען געווארען א קלענערע פאזיציע אין בודזשעט פאר דירעקטאר־געהאלט, ד. ה., אז די האנדווערקער־קאמער האט פון פריהער אויס געוואוסט, אז דער צוקונפטיגער דירעקטאר וועט זיין א מינדערווערטיגערער.

ס'איז אינטערעסאנט דעריבער די מיינונג אין דער פראגע פון די יודישע מיטגלידער אין דער דער האנדווערקער־קאמער, וועלכע האבען אלע געשטימט פאר פערקלענערען דאס געהאלט פונ'ם דירעקטאר אויף א העלפט. אט וואס זיי ערקלערען:

די בודזשעט־אפשטימונג האט זיי געגעבען א געלעגענהייט אויסצודריקען זייער אפשאצונג פון דירעקטאר פיעקארסקי, וועלכער פיהרט א קאנסעקווענטע אנטי־יודישע פאליטיק. ער פערנאכלעסיגט אלע געמיין־הייז־דורכ־פערטרעטער־אינטערעסען, אויב דערביי ליידען די יודישע האנדווערקער; ער פיהרט אן מיט'ן קאמף געגען די יודען, הגם דערפון ליידען דאס גאנצע האנדווערקערטום. פון זיין „טעטיגקייט" שאפט זיך דער איינדרוק, אז דיר. פיעקארסקי האט אן־אינטערעס צו פערטיפען די רייסענישען און אנטאגאניזמען צווישען די יודישע און נישט־יודישע האנדווערקער. מען איז זיך משער, אז דער ריקצוג פון די ווארשאווער קריסטליכע ראטמענער אין דער פראגע וועגען פערקלענערן דעם אפצאהל פון די הנחה־עקזאמענס איז אויך זיינס א שטיקעל ארבייט.

וועגען יודישע אינסטיטוציעס ווערען דורך דער קאמער געגעבען מעגדענציעזע אפיניעס, כדי צו שעדיגען זייער ענטוויקלונג און עקזיסטענץ; ביז'ן היינטיגען טאג איז נאך נישט געקומען צו א הסכם אין דער פראגע וועגען צונויפשטעל פון עקזאמען־קאמיסיעס; זעהר פיל ביז בלויז איז געשאפען געווארען ביז מ'האט אויסגעפועל'ט ערטער פאר יודישע מיטגלידער אין די עקזאמען־קאמיסיעס.

סיטוערען פערמאכט יודישע און נישט־יודישע בעקרייען אין דער לאדזער פראווינץ, און דיר. פיעקארסקי געפינט נישט פאר נויטיג זיך צו בעראטען מיט'ן פארשטעהער פון צעך־פאך אין דער קאמער בלויז הערפאר, ווייל דער פארשטעהער איז א יוד; דיר. פיעקארסקי האט פאר דיך צוגענומען אנ'ארט אין דער אפעלאציע־קאמיסיע פאר הכנסה־שטייער אין פינאנץ־קאמער נישט קענענדיג די לאדזער שטייער־צאהלער און נישט זייענדיג בעקאנט מיט די לאדזער פערהעלטענישען; דיר. פיעקארסקי וויל נישט דערלאזען וועלכע ס'איז הנחות פאר יודישע האנדווערקער און נאך יעדער איינטערווענץ אין מיניסטעריום, קומט זיינע א נסיעה'לע קיין ווארשא. דיר. פיעקארסקי האט זיך פון דער ערשטער מינוט אן קונה־שם געווען מיט זיינע בריף צו די פראווינץ־צעכען וועגען קריסטליכע מיטגלידער אין דער צעכען קאמיסיע.

דאס אלץ קען נישט ארויסרופען קיין צוטרוי און צופרידענהייט ביי די יודישע ראטמענער, זיי האבען מיט רעכט זיך אנגעשלאסען צו די, וועלכע האבען געפינען פאר נויטיג ארויסצוטרעטען געגען ה׳ פיעקארסקי און דערפיהרען צו זיין דימיסיע.

אין אפגרונט

סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן (2

דורך די אפענע פענסטער האט איצט א־ריינגעבלאזן דער מארגען־ווינד און האט באַ־ריהרט די ליכט. די געסט האבען זיך אויסגעזעצט ארום קיילעכדיגע טישלעך, און האבען זיך גע־גרייט צו עסען פריהשטיק.

די דאמען זענען ארומגעלאפען זוכען זייע־ערע קאוואַלערען און האבען געלאַכט און גע־שטימט. אנדערע האבען געפרעדט צווישען זיך שטיל.

באסין האט אויסגענוצט דעם טומעל, כדי אַ־רויסצוכאפען זיך פון זאַל. אבער ביי דער טיר האט ער גראד בעגעגענט זיין פריינד דעם סטו־דענט, וועלכער איז געקומען מיט צוויי פלאַשען אונטער די אַרעמס.

— וואוהין געהט איהר? — האט דער סטו־דענט געפרעגט. — איך האב אייך אַרומגעזוכט אומעטום. איך האב פערנומען אַ טישעל און איי־ניגע דאַמען געפינען זיך דאַרטען. דאַרטען זיצט אויך די קליינע באשעלערי, וועלכע טראגט דעם יאַפּאַנישען קאסטיום. זי זוכט דיך, קום שנעל!

דער יונגערמאַן איז געוועזען דורשטיג, איהם איז נאך געפעלען געוועזען דער באַל און דערצו האט די שיינע יאַפּאַנערין צו איהם געוואונקען, ער זאל צו־קומען. ער האט געוואלט גיין, אבער אַ זיסע שטים האט פלוצלונג געקלונגען אין זיינע אויערן און האט געזאגט:

— געהט נישט אַהין!

זי, זיין פריהערדיגע בעקאַנטע, די מיידעל אין ציגיינער־קאסטיום, איז דאס געוועזען הינטער איהם. זי האט איהם אָנגענומען און האט איהם אָפּ־געשלעפּט. ער האט זיך פון איהר געלאזט פיהרען, ער האט אַליין נישט געוואוסט פאַרוואס ער גייט איהר נאך. ז יאיז גאר נישט די שענסטע, די יאַפּאַ־נערין, וואס האט צו איהם געוואונקען פון ווייטען איז געווען פיל שענער, אבער ער איז דאך גע־גאַנגען מיט דער ציגיינערין.

פלוצלונג האט ער דערזעהען, אַז די פרוי האט איהם אַרויסגעפיהרט אין גאַס. עקיפּאַזשען האבען גע־וואַרט פון פריהמארגען. גאַסען קערער און אַרבייטער זענען שוין געגאַנגען צו דער אַרבייט און האבען אָנגעקוקט די פערפוצטע מענשען.

— אין אייער הויז, אָדער אין מיינעם? — האט די מיידעל אין ציגיינער־קאסטיום געפרעגט.

ער האט אַליין נישט געוואוסט ווי דאס צו דערקלערען און פערשטיין, דאך האט ער זגעקלערט, אַז עס איז בעסער צו פאָהרען צו זיך אַהיים און ער האט געגעבען זיין אַדרעס דעם פוהרמאַן. אויף דעם לאַנגען וועג האבען זיי גאַנץ ווייניג גערעדט צווישען זיך. זי האט בלויז געהאַלטען זיין האַנט אין איהרע, וועלכע איז געווען קליין און קאַלט ווי אייז.

זיי האבען ענדליך דערגרייכט זיין דירה, מען האט געדאַרפט אַרויפגעהן אויפ'ן פערטען שטאק און זי איז געווען אַזוי שלעפעריק און מיד.

— וואלט איהר וועלען, איך זאל אייך אַרויפ־טראגען? — האט ער געפרעגט מיט אַ שמייכעל. אבער זעהר שטיל, כדי איינוואוינער פון הויז זאלען עס נישט הערען, זי האט איהם בעטראַכט מיט אַ זיסען, פריינטליכען שמייכעל און האט גאָרנישט געענטפערט.

דאַן האט ער איהר גענומען אויף זיינע אַרעמס און האט איהר געטראגען, ווייל ער איז געווען זייער שטאַרק, נישט געקוקט אויף דעם, וואס ער האט אויסגעזעהען איידעל און יונג. ער איז מיט איהר אַרויף דעם ערשטען שטאָק און האט זיך אפילו נישט אָפּגעשטעלט צו כאַפּען דעם אַטעם.

די צווייטע טרעפּ איז געווען לענגער און שווערער. די פרוי האט זיך אָפּגעלאָזען און דער־ריבער איז איהר געוויכט געווען גרעסער. די אייזענס פון איהר קאָרסעט האבען איהם גענומען שטעכען אָן רחמנות.

אויפ'ן דריטען טרעפּ האט ער געאָטעמט ווי אייגער, וואס טראגט אַ פּיאַנאָ. זיין אָטעם האט זיך אויסגענומען. אָבער זי האט צו איהם געמור־מעלט: „אָ, מיין טייערער, ווי שעהן דאָס איז, ווי ליב דאָס איז, ווי זיס דאָס איז!“ ער האט זיך אָנגעשטרענגט מיט אַלע כוחות און האט זי גע־שלעפּט דעם לעצטען טרעפּ, אָבער ער האט פער־געסען, אַז ער טראָגט אַ פרוי. ער האט געטראַכט, אַז די שרעקליכע לאַסט האט איהם דערשטיקט, און איהם האט זיך געגלוסט אַ שליידער צו טון די פרוי, אויב אַפילו דאָס זאָל זיין אַ מאָרד.

ווען ער איז געקומען צו זיין טיר, האט זי גע־עפענט איהרע אויגען און האט געפרעגט: „שוין אַזוי גיך?“ ער האט אָבער געטראַכט פון דעם „גליקליכען ענדלעך“ און איז געבליבען שטעהען מיט די האַנט אויפ' זהאַרצען און האט געאָטעמט ווי בעת דער גסיסה.

2-טער קאפּיטעל

די געהיימע פריינדין

ער האט זי ביי זיך געהאַלטען צוויי טעג, דאַן האט זי איהם פערלאָזען און האט באַך זיך נישט געלאָזען קיין אנדער בעשרייבונג וועגען זיך, אויסער איהר נאָמען און אַדרעס און די פּאָר ווערטער: „ווען דו וועסט נאָך מיר בענקען, זאָלסטו מיך רופען, איך בין פאַר דיר שטענדיג דאָ“. די קליי־נע פאַרפיומירטע קאַרטל, וואָס זי האט נאָך זיך געלאָזען, האט געהאַט אַנ'אויפשריפט:

פאני לעגראנד,

6 רו דע לארקאַד.

ער האט עס אַריינגעלייגט אין זיינ קאַרטעך־האַלטער צווישען איין איינלאַדונג צו אַ באַל און די שיינע פּראָגראַמע פון דע־שאַלעס מאַסקאַראַד. די פאַרפיומירטע קאַרטל איז פערגעסען געוואָרען צוזאַמען מיט דער פרוי, צו וועלכער זי האט גע־הערט. דען באַסין איז געווען אַ פלייסיקער מענש און ער האט געהאַט אַ ציל אין זיין לעבען, וואָס איז ביי איהם געווען וויכטיגער פאַר אַ פרוי.

דער עקזאַמען האט בעדאַרפט געהאַלטען ווער־רען, דריי מאָנאַט שפּעטער און ער האט זיך גע־מוזט צוגרייטען צו דעם עקזאַמען. נאָך דעם עקז־זאַמען האט ער געמוזט דריי אָדער פיר יאָהר פראַקטיקירען אין קאָנסולאַט און נאָכדעם וועט ער פערשיקט ווערען אין ווייטען לאַנד. ער האט זיך נישט געשראָקען פאַר אַ ווייטער רייזע, ווייל אין זיין פאַמיליע האבען זיך געפונען אַ סך קאָנ־סולען. עס איז געווען אַזאַ מנהג ביי זיין פאַ־מיליע, וועלכע האט געלעבט אין דער פּראָווינץ, צו שיקען דעם עלטסטען זוהן שטודירען פאַר קאָנסול אין פּאַריז, און וואַנען די קאָנסולען פאָה־רען אַרויס אין דער ווייטער וועלט. עס איז גע־ווען דער שטאָלץ פון דער פאַמיליע, אַז זייערע קאָנסולען פיהרען זיך אויף עהרליך און פיינקטליך.

זשאַן גאַסין איז געקומען אין פּאַריז צו בעה־מען זיך צו דער קאַריערע און אַזוי ווי ער האט דערוואַרט אַוועקצופאָהרען פון שטאָט, האט ער נישט געזוכט זיך אָנצושאַפען אַ סך פריינד.

אַ פּאָר וואָכען נאָך דעם באַל אין דע־שאַלעס הויז, אין איין אָוונד, ווען גאַסין איז געזעסען איינגעגראָבען אין זיינע ביכער, האט מען אָנגע־קלאַפּט אין טיר. ווען ער האט די טיר געעפענט, איז אַריינגעקומען אַ פרוי זעהר עלעגאַנט אָנגע־טון. ער האט זי נישט דערקענט, ביז זי האט אויסגעטון דעם הוט.

— איהר זעהט, דאָס בין איך. איך בין גע־קומען!

דאַן האט זי געוואָרפען אַ בייזען בליק אויפ'ן טיש און האט געזאָגט: „אָ, איך וועל אייך נישט שטערען, איך ווייס, וואָס דאָס בעדייט“. דאַך האט זי אַראָפּגענומען איהר מאַנטעל, האט גע־נומען אַ בוך און האט זיך געזעצט אויף אַ שטוהל, גלייך ווי זי וואָלט לייענען, ווען ער האט אויפגעהויבען זיינע אויגען פון זיין בוך, האט ער בעגעגענט איהרע בליקען.

און ווען ער פלעגט זי דערזעהן, פלעגט ער מוזען אויפשטעהן און בעהמען זי אין זיינע אָרעמס. ווייל זי איז געווען זעהר רייצענד.

זי האט ביי איהם פערבראַכט ביז מאָרגען און איז אַוועק. זי איז צו איהם געקומען אייניגע מאָל אַ וואָך, און יעדען מאָל איז זי געקומען מיט דעם זעלבען הייסען בליק, מיט די זעלביגע קאַלטע הענד און די זעלביגע שטים, וועלכע האט געציטערט פון אויפרעגונג.

— אָ, איך ווייס, אַז איך בין דיר צו לאַסט!

— פלעגט זי צו איהם זאָגען. — איך ווייס, אַז איך מאַך דיך מיד. איך האב בעדאַרפט האָבען מעהר שטאָלץ. דו מעגסט מיר גלויבען, אַז יע־דעס מאָל, ווען איך געה אַוועק אין דערפריה פון דעם הויז, שווער איך, אַז איך וועל מעהר צוריק נישט קומען, אָבער ווען עס קומט דער אָוונד, מוז איך קומען צוריק, גלייך ווי איך וואָלט געווען פער'כישופ'ט.

ער האט איהר אָנגעקוקט, האט זיך אַמוזירט און האט זיך געוואונדערט מיט זיין גאַנצען בי־טול, וואָס ער האט געהאַט פאַר פרויען.

(פאָרטזעצונג קומט).

דער ווינטער דערנעהענטערט זיך

בעזאָרגט אייך בעצייטענס מיט ווינטער-סחורות און ווייסע סחורות און רעשטען

אין קאָנסום-געוועלב

ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור“

54 ראַקיטשינער 54

צופאַהר מיט די טראַמוויי'ען 10 און 16

איהר בעקומט אויך דאָרט צו אומגעוועהנליך נידריגע פּרייזען ספּאָרט-אַנציגער, אַרבייטס=אַנציגער, דאַמען- און הערען=וועש, טיש= און בעט=וועש, וואָלענע שטאָפען, טריקאָטאַזשען, שיך, קובעס=געשיר, קאָלאָניאַל = וואַרען א.א.וו. א.א.וו.

פאַר ה"ה מלוכה- און קאָמונאַל-בעאַמטע, וואָס זענען מיטגלידער פון קאָאָפּעראַטיווען אין געזעלשאַפטען, ווערט ערטיילט בעקוועהמער קרעדיט.

19|23

אַנ'אָרט צו שלאָפען

פאַר 2 אָנשטענדיגע יונ-געלייט אין אַ שעהן מעבלירט צימער איז פון זאָפאָרט אָפּצוגעבען. צו ערפאַהרען ביי אַרבאַך קילינסקיעגאָ 41

השבת אבדה

ס'איז פערלוירען גע־וואָרען אַ וועקסעל אויף 50 זל. צאָהלבאַר דעם 5 נאָוועמבער ד. י. אויס-שטעלער דוד קרימילאָוו-סקי לעצטע זשיראָ מענ-דעל האָראָנטשיק. אָבצו-ברענגען צו וואָלמאַן, פּאָדזשעטשנאַ 15. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג.

נייעס!!!

„SREBROL“

פּליסיגקייט צו זילבערן

בילדעט אַ שיכט ריינעם זילבער דורך געוועהנליכן אָנרייבען

פּרייז פון אַ פלאַשען 2 זל. צו בעקומען אין אַפּטייקן און סקל. אַפּטעקש.

קינא-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טאג! היינט און פאלג. טאג!

מאַכטיגע ריהרענדע דראַמע ביז טרעהרען א. נ.

דער פערמשפּט'ער פון סטאַמבול

אין די הויפּטראָלן די מיטרייסענד-שעהנע

BETTY AMANN

און דער מיטרייסענדער מיט זיין מענליכקייט

HENRYK GEORGE

שאָטענס פון פערגאַנגענהייט. ביגאַמיע. אַלעס נעהמט נקמה. די לעצטע נאַכט פון אַ זעלבסטמערדערין. מאַן פון 2 ווייבער. ווער איז שטאַרקער? קאַמף פון 2 פרויען וועגען אַ מאַנספּערשוין.

נעכסטער פּראָגראַם:

„זינד פון די פאָטערס“ מיט EMIL JANNINGS

פערשטאַרקטער אָרקעסטער אונטער לייטונג פון ה' סטעפאַנסקי.

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

ו. י. ז. א. שונקעוויטשאַ 26.

היינט, מיטוואָך, 9 אַ זייגער אין אָוונט וועט

ד"ר נאַטאַזאָן

האַלטען אַ רעפעראַט אויף דאָס טעמע „די עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודען אין איצטיגען רוסלאַנד“.

פאַר מיטגלידערינס און אַריינגעפיהרטע געסט איז דער אַריינטריט פריי.

לעטשניצע

צאָהן-ערצטליכער גאַבינעט און רענטגען-אינסטיטוט

(דיאַגנאָסטיק, אויסצרליכע און לייכט-טיפּע טעראַפּיע)

זגערזשער 17 טעל. 116-33

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאָרמ.

בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

SALA FILHARMONJI

היינט, מיטוואָך, 8.30 אָוו.

ווירטואָז=קאָנצערט

— פון —

Tadeusz Michałowicz

וויאָלענטשעל

אין פּראָגראַם: אין פּראָגראַם:

1) Eccles: Sonata g-moll

2) Dworak: Koncert h-moll

3) oper: Polonez

4) Schubert: ave Marja

5) Bruch: כל נדרי

6) Elman: אלי, אלי

7) Poper: Pieśń wiejska

8) „ Tarantella

9) Rachmaninòw Tańce wschodnie

Dyr. Teoder Ryder ביים קלאַוויר

בילעטען פון 1 זל. ביז 6 זל. צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע און אויך אין דער בוכהאַנדלונג ק. נויטילער פּעטריקאָווער 61 טעל. 143-18.

Dr. MAZUR

צוריקגעקעהרט

אַ מעכאַניקער

מאַכט צורעכט אַלערליי מאַשינען צו ביליגע פּרייזען. גראַבאָווא 32 וו. 16 פּאַרטער 1 שטאָק.

Zaginiony został kwit inkasowy za Nr 44413 wyd. przez Bank Kupiecko Kredytowy w Łodzi Zawadzka 11 na 2 weksle: 1) weksel na sumę Zł. 32 — pł. 5|XI r. b 2) weksel nz sumę Zł. 80—pl. 8|XI r. b. w Łodzi Kwit zostaje unieważniony. Znalazca zechce takowy zwrócić do Ajzenbacha, Cegieln. 56

Dr. W. ŁAGUNOWSKI

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych przeprowadził się na ul. Piotrkowskiej 70 (róg Traugutta). Przyjmuje od 8[30] do 10[30] rano, od 1-ej do 2[30] pp od 6 do 8[30] wiecz. w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. ADAM GROSSGLIK

Al. Kościuszki 27 tel. 151-78

צוריקגעקעהרט

הויט און ווענערישע קראַנקה., ענטגען און ליכטהיילאינסטט. נעמט אָן פון 4—7 אָוונט.

קלאַנג-פילם-טעאַטער

„MIMOZA“

ul. Kilińskiego 178.

פון דינסטאַג ד. 11 ביז מאָנטאַג ד. 17 נאָוועמב.

„אַ חתונה אין האָליוואָוד“

הערליכע אַפּערעטע פון אָסקאַר שטרויס.

דער צויבער פון מעלאָדיעס און ציגיינער-ראָמאַנסען, אימפּאָנירענדע פּראַכט פון דער אויסשטאַטונג. אין די הויפּטראָלען:

NORMA FERRIS i J. H. MURRAY

אויסער'ן פּראָגראַם: רעוועלאַציע=קלאַנג=צוגאַבע.

נעכסטער פּראָגראַם: (דער ווייסער שטן) „Hadzi Murat“

אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15. שבת, זונטאָג און יום טוב 3.30 נ"מ

דער יסוד פון וואוילשטאנד

זענען נידריגע פרייזען פון די ארטיקלען פון ערשטען געברויך. דער איצטיגער ווירטשאפט-ליכער קריזיס פערלאנגט א רעדוקציע פון די פרייזען פון די ארטיקלען פון טעגליכען געברויך. מיר ווילען יעדען איינציגען בירגער געבען די מעגליכקייט איינצוקויפען זיך נייע שיך. מיר ווילען זיך ערווערבען נאך קונדען און איינארדנען נאך אפטיילונגען.

דעריבער פערקלענערן מיר די פרייזען זאגאר ביז 30 פראצענט

אונזער אויפריכטיגער ציל צו בעזארגען גוטע שיך און צו ביליגע פרייזען וועט איבערצייגען די ג' אפנעה-מער, אז מיר פערדינען אויף א פולשטענדיגען צוטרוי און אונטערשטיצונג. מיר האפען, אז מיט אונזער ביי-שפיל וועלען מיר דערוועקען אנדערע האנדעלס- און אינדוסטרי-אונטערנעהמונגען צו פערקלענערן די פרייזען.

~~29.90~~ 24.90 — דאַמען האַלב-שיך צו שנירען פון קאַלב באָקס. נידריגער קלאָץ מיט גומע.

~~29.90~~ 24.90 — פּראַקטישער פּאַנטאָפעל פון באָקס-לעדערנער קלאָץ מיט גומע.

~~24.90~~ 19.90 — וויזיט · אַטלאַס · פּאַנטאָפעל פון שוואַרצען אָדער ווייסען קאָליר. ווייסע פאַרבען מיר אויף יעדען קאָליר.

~~14.90~~ 9.90 — פּרונעל האַלב-שיך צו שני-רען, אונבעדינגט נויטיג צום טעגליכען געברויך.

~~14.90~~ 9.90 — פּרונעל-לעטשל (טשולענקא) באַפּוצט מיט אַ שעהנע קלאַמערקע, געאייגנעט צו יעדער טואַלעטע.

~~12.90~~ 9.90 — לייכטע גומי-דעשטשובקעס און בעדינגט נויטיגע בעת אַ רעגען און בלאָטע. פערהיטען דעם שיך געגען דורכנעצען.

~~34.90~~ 29.90 — מאָדערנער פּאַנטאָפעל אויף האַלב-הויכען קלאָץ, לאַ-קירט אָדער לעדערנער, עפעקטפול באַפּוצט.

~~34.90~~ 29.90 — שפּאַציר · פּאַנטאָפעל אויף האַלב הויכען קלאָץ פון קאַלב-באָקס אָדער זאַמש. בעקוועם און עלעגאַנט.

~~34.90~~ 29.90 — לאַקירטע פּאַנטאָפעל מיט געשמאַקפולער בעפּיצינג אויף האַלב-הויכען קלאָץ.

~~34.90~~ 29.90 — ספּאָרט · פּאַנטאָפעל פון קאַלב · באָקס אויף האַלב-הויכען קלאָץ. עלעגאַנט און בעקוועם.

~~34.90~~ 29.90 — דאַמען האַלב שיך פון דע-ליקאַטען קאַלב-באָקס צום טעגליכען געברויך און אויספּליגען.

~~34.90~~ 29.90 — דאַמען · ספּאָרט · פּאַנטאָפעל קאָמבינירט פון צוויי קאָ-לירען. לעדערנער קלאָץ.

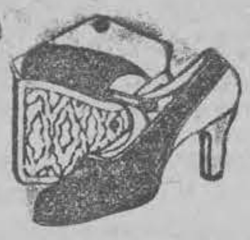
3.90 — גומי-קאַלאָשלעך. פּראַקטי-שע און בעקוועמע. מיט אַ צונאָבע אַ בייטעל צו די קאַלאָשען.

~~29.90~~ 24.90 — מאָדערנער אַטלאַס-פּאַנטאָ-פעל צו טאַנצען, באַפּוצט מיט זילבערן-לעדער.

~~34.90~~ 29.90 — וויזיט-ווייסער · אַטלאַס-פּאַנ-טאָפעל, וועלכען מיר פאַר-בען צוגעפּאַסט צום קאָליר פון אייער טואַלעטע.

~~34.90~~ 29.90 — עלעגאַנטער פּאַנטאָפעל, (טשולענקא) פון דעליקאַטן באָקס אין אַלע מאָדערנע קאָלירען.

~~34.90~~ 29.90 — איינפאַך עלעגאַנטער לאַ-קירטער פּאַנטאָפעל. גע-שמאַקפול באַפּוצט און גע-שיקטער קלאָץ.

~~24.90~~ 19.90 — עלעגאַנטער פּאַנטאָפעל פון ברויגעם זאַמש.

~~12.90~~ 9.90 — גומי-קאַלאָשען, אונבעדינגט נויטיגע בעת אַ רעגען און בלאָטע. פערהיטען געגען פערקיהלונג.

~~39.90~~ 34.90 — עלעגאַנטער לאַקירטער וויזיט-שיך.

~~39.90~~ 34.90 — מענער-האַלב-שיך, ברייטע פאַסאָן פון שוואַרצען אָדער ברוינעם באָקס, וואָס אונ-טערשיידעט זיך מיט זיין בעקוועמליכקייט.

~~39.90~~ 34.90 — אין ביורא און אויף שפּאַ-ציר. שטאַרקע זויל מיט גומי נעבעט מאַכט דעם שיך אונדורכנעצבאַר.

~~36.90~~ 34.90 — שיך צו געיעגען פון ברוי-נעם דולל-באָקס מיט אַנ'-אונדורכנעצבאַר לעצל. שטאַרקע און דויערהאַפ-טיגע זוילען.

~~29.90~~ 24.90 — מענער-שיך פון שוואַרץ דורכנעפּעטסט אָקסען-לעדער.

בעזוכט אונזערע געשעפטען!! שענקט אונז צוטרוי!

Bata

WARSZAWA, Marszałkowska 138
ŁÓDŹ, Piotrkowska 87

POZNAN, Plac Wolności 8
BYDGOSZCZ, Pl. Teatralny 3
GRUDZIĄDZ, Rynek 12.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.